Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(С В Е Т)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Советен Министрий Советен орган

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУВЛА 1923 ШЕРА ДЕНЗ | № 118 (4400). | ЕРА, 1 октябрь 1970 шу. | Мах 2 кап.

КОМСАШ ЛЕЛАЕРИЙ ТОЛАМАШ

Укх юбилейни шера лаьхха комсий хьувньаш яхйаьб вай республика дукхагIдоача бахамашка. Из хьувкьаш чуэцаш дIаяха новкъастал ду юртбоахама къахьегамхошта студентий дакъошкаца, къаьстта Наурски районе.

Вай республика заводаши мах беча организацеши берига лаьрхIача 28 сентябре 52 эзар тонн комсаш дIакхьачай бахамашкара. ДIадахача шера укх ханаца нийсдеча 1,6 дукхагIа я чуйнца комсаш.

Лакха толамаш даьхад Шелковской района комсаш лелаерашо. ПланагIа 3350 тонн дIаяла езаче, хIанзло 5 эзар тонн совгIа комсаш дIаенний цар пачхаьлкхена, е планагIа 152 процент. Белгалдаккха деагIа дIадахача шера шоаза кIезигагIа комсий хьувнькаш чуйнцанга укх ханаца нийсдеча цу района бахамашка.

ВIАШАГIКХИЙТТАЧА IАРБИЙ РЕСПУБЛИКА ПРЕЗИДЕНТА ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕЧА АНВАР САДАТАГА, КЪАМАН СОБРАНЕГА, IАРБИЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ СОЮЗАГА

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, Лаккехьарча Совета Президиума, Министрий Совета, халкъашта ч1оагIа хала а хеташ хьахезар 1970 шера 28 сентябре хаьхха кхалха шиъ 53-ча шера къаман мукъадахара белама ноганаь т1ар1йна лидер, Советски Союза воккха доттагIа, ВIашагIкхийттача Iарбий Республика Президенти Премьер - Министри, ОАР Iарбий социалистически союза Председатель Гамаль Абдель Насер кхалхарах бола хоам.

Гамаль Абдель Насера хьалхе а лелаеш 1952 шера котъялар шуй мехка халкъа къам шиъ лелIаме кортамукъаленгеи прогрессаген дегIаахара никъ хьаб1йлла Египте хинна антиимпериалистически, антифеодальни революци.

Гамаль Абдель Насера шIераца дувьаденна да ВIашагIкхийттача Iарбий Республике египетин халкъа дукхача къахьегамхой хьаштата дола оилангара социально-экономически хувцамаш, 1956 шера кхоллагча империалистически агрессена духьал лоаттайьяча къонахчал долча къоасамаги 1967 шера хиннача израильски агрессей юкедисараш хIадахара т1ехьа лоаттабеча къоасамаги къаьстие йиш йоацаш юкаеденна а Цун цIи. ВIашагIкхийттача Iарбий Республика авангардни лоархIам лаьцаб Iарбий халкъий къаман - мукъадахара боламе, цу т1ехь а доккха кIаьна карагIдьйнад веннача Гамаль Абдель Насера.

Президента Гамаль Абдель Насера дукха хIама даьд ВIашагIкхийттача Iарбий Республикаи Советски Союзаи юкъе лоацIена доттагIали вIаши лелаву бераяте гIулайхаши хилийтара. Советски Союзе боккха мах бу цу гIулакха.

Египетски халкъа укх халача деношка КПСС Центральни Комитета, СССР Лаккехьарча Совета Президиума, Советски правительства безам ба ВIашагIкхийттача Iарбий Республикаца шесса а оагIорахьара гIулакхаш хилара, Iарбий халкъаша лоаттабеча найсхой антиимпериалистически къоасаме цар хьашташ лорадара, уж шоай лоIаме хилар, экономически обороннии потенциал ч1оагIъяра т1аберзабаь никъ хьалха ч1оагIбе. На никъ къоастабеш ба Советски Союза халкъийи Iарбий халкъийи империализма а агрессе а низашта духьаларча къоасаме де дага доахкараш цаIаш хиларца. Из ханаца техка а вай мехкий оилангарча хьашташа мехкара а ба. Советски Союзе т1ехьа т1айоагIача хана а хьалхаоцарга Iарбий халкъий къаман - мукъадахара болам.

Веннача Президента Гамаль Абдель Насера дегIаара эттара боккхагIа лоархIам беш хиннача советско - египетски доттагIален гIулачхана новкъостал ду Израиль дIалийца Iарбий территореш мукъадахара т1ехьа Гаргарча Малхбоале нийсхона ч1оагIа а машар лоаттабеча къоасама Iарбий халкъаш оарцагIдахара. Веннача Президента дIубенна къоасам лоаттабаь Гаргарча Малхбоалера конфликт политически къоастаяра лини хьалха а санна оала магорга хьаллоацаргья.

Венна - Гамаль Абдель Насер тешаме а халланза а къовсам лоаттабеш вар империализмана духьал. Пудукьа из дагавоахара эттара дикагIа хургда Iарбий пачхьалкхений мугIараш цар империализмана духьал, цхьоагIо ч1оагIъяра т1ехьа кхоталарах.

Укх гIайгIанерча сахьата, халал хьалха Президент Гамаль Абдель Насер дIаваьначча хана, оаха КПСС Центральни Комитета, СССР Лаккехьарча Совета Президиума Советски правительства цIерагIа ч1оагIа хала а хеташ хоам бу ВIашагIкхийттача Iарбий Республика правительствога, Къаман собранега, Iарбий социалистически союзага, халкъага, доттагIален, вошалла, т1ехьа барталоагIо хилара тха уйлаш хувцалнана хилар дIа а хойт.

Л. БРЕЖНЕВ,
Н. ПОДГОРНЫЙ,
А. КОСЫГИН.

Москва, Кремль,
1970 шера 29 сентябрь.

ЮРТАШКАРА КОММУНИСТАШ

Юрта боахам дIахо дегIабоалабара йоккхай торонаш хьайийллай КПСС ЦК июльски Пленумо. Цун решенеш хIанз толамца кхоачашъяр дукхагIча дахкъе тийша да юрташкарча партийни организацей кулгалдара гонзалах, берригача коммунистий хьинарах.

«Юрташкарча партийни организацеша кертера терахь т1абахийта беза, — аьннад КПСС ЦК Пленума сомам т1а, — колхозашкеи совхозашкеи лаьтта а хьайбаш а леладара культура лакхъяра, Iилманеи дикагIйолча техникеи карагIдаьнараш юкъелоададара, капитальни вложенеех, удобренеех, кхыча материальни ресурсех, ахчан средствех эффективни пайда эцара, къахьегама оасарле лакхъяра».

Уж доккхий бехкетокхамеи декхараш боккъонца кхоачашде йиш я хIара коммунисто шиъ участие хьинаре-къа а хьегаш, шийна улаура мах т1ейийца декхараш кхоачашдара оарцагIбоалаш ца хуле. Из т1улаих дика кхета а дош дукхахча юрташкарча партийни организацеша дейна йоаккхо ю коммунистий авангардни роль лакхъяра.

Эзараш коммунисташ ба республика колхозашка, совхозашка хьоккхаме къахьегаш. ХIанз юртбоахама шу чакхдоалача хана цар къаьстта ч1оагIа къахьегаш кхашкара беррига балхаш сиха т1а чакхдахара, хьайбашта доккхарий база Iалашъяра, пятилеткан т1ехьхьарча - шера республика юртбоахама къахьегамхоша т1айийна декхараш хаьал хьалха кхоачашде къахьегамхой оарцагIбахара.

ЛоархIамегIа йолча участкашка болх беш ба Шелковской районерча «Путь к коммунизму» цхьа колхозе коммунисташ. Дика [illegible] гIулакха хьийлаи латт уж. Колхозо чIеххкхоачашъяьй пачхьалкхенга ялат доккхара план. Колхоза партийни организаце кхетамца кулгалду колхозхошта юкъе яржача социалистически ялъа, беррига къахьегамхой оарцагIбоах КПСС XXIV-ча съезда сийна т1айийца социалистически декхараш хана хьалха кхоачашдара. Дукхача коммунисташа дика къахьегарах совгIа хьинаре дакъа лоац наха юкъе политико - массови болх беча.

Цхьа дезал санна, барт болаш коллектив я Сунженски районерча Кирова цIерагIча колхоза шурийтоварни фермера ар. Тайп-тайпарча къаьмах нах ба цига болх беш. Парте XXIV-ча съезда сийна яржача ялъе денна толамаш совдоахаш цхьана къахьегаш ба эрсий, гIалгIай, нохчий, хIирий, украинаш, нитта кху а. Цу коллективе барт ч1оагIбу т1айийна декхараш кхоачашдара нахха дегаш урауьттараш ферма коммунисташ ба. 10 сагах латт ферма т1ера партийни группа. Коллектива са да из. Партийни собрание дуьххьара юкъе лоархIамехь дIаяй дешаш. Коммунистий гучадах ферма балха т1е нийсалу кхоачамбоцшараш, белгалдоахаш уж дIадакара наьха. Беррига коммунисташ партийни поручениш йолаш ба.

Ведана районерча Карла Маркса цIерагIча колхозе юкхьанцарча политшколе коммунист А. Умалатов пропагандист вола ер шеддагIа шу да.

— Ч1оагIа дукха еза сона сай общественни професси, йоах аз.

А. Умалатова кулгалдеча юкхьанцарча школе дешаш 26 саг ва. Цар массане а дьоххаме къахьег колхозе. Уж ба механизатораш, ялат кхедараш, хьайбаш леладераш. Нов. Умалатова дики йоакхо ю деша багIарий политически къахьегамеи хьинар айдара, цар политически сакъетам лакхбара. Из каст-каста хьаж ше кулгалдеча школе деша багIараша нитта кхоачашду шоай производственни декхараш.

Нитта шоай авангардни роль сийлена кхоачашъеш бола коммунисташ дукха ба вай юрташка. Уж ба лоархIаме мел йолча участке. Хьалхарча мугIарашка латт уж яржача ялъе. Цхьабакъда цхьайолча моттигашка юкхьанцарча партийни организацеша т1агIертта къовсам лоаттабац коммунистий авангардни роль лакха лоаттаяра, цIенашта белгалдахац балха юкъе нийсалу кхоачамбоацараш. Наьсаре, Урус-Мартана, нитта кхыйолча а районашкара ихьайола боаламаш т1ехьадусаш да. Т1аккха фу ду цу гIулакха цу боахамашкарча юкхьанцарча партийни организацеша, коммунисташа. Цар лоа уж кхоачамбоацараш, цар боккъонца къовсам боаржабеш болх цIенхаштта тоабара.

Цу хьакъехьа дукха кхоачамбоацараш да Грозненски районе а.

Из тайпара гIулакх да вертарган. ХIана юртбоахама заводашка латта бехктоккхий декхараш толамца кхоачашдеза дукхагIча дахкъе тийша да юкхьанцарча партийни организацей дежалах, коммунистий хьинарах. Производства хIара участие хьалха дIттаи хила беза коммунисташ, шоашкара хьоккхам болаш, наьха дегаш урауьттадеш.

Укх т1еххьарча хана партийни организацеша дика опыт Iомай коммунистий авангардни роль лакхъяра. Къаьстта пайдане да партийни собранешка коммунистий отчеташка ладувгIар. Шера юкъедаллале даза из гIулакх. Даим йоаккхо е оза къонача коммунистий а. ХIанз юкхьанцарча партийни организацешка дIайолаеннай отчетно - харжамий собранеш. Цига къаьстта теркам т1абахийтаб коммунистий авангардни роль лакхъяра дешa.

Парте райкомаш декхарийла е юртарча юкхьанцарча партийни организацей партийни группаш цар болх ч1оагIбарах, кхоачашдаь балхах опыт а хьахийца а... Коммунистий гIулакхаш хургйолча КПСС XXIV-ча съезда хьинар лайдах коммунистий а дIаьха нитта беррига къахьегамхой а. ХIанз юкхьанцарча партийни организацей коммунистий кертера декхар ду де шаца а шай дьокхаинца а КПСС ЦК июльски Пленума решенеш кхоачашдьъарц, парте XXIV-ча съезда мабоаттIара нагъадахара наьха дегаш урауьттадар.

КПСС XXIV СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

Грозненски автотранспортни комбинате дукха водителаш, слесараш ба хIаналеньа пхе шера а дIахо кхоачашгъаь. Цар цIерагIа йоахача хана комбината кулгалхоша эттара хьалхарчарна цIи йоаххх слесара Мурадянц Анатолий Герасимовича. Цига де болх беча 11 шера массехк балха гоадал Iомалаьй цо. Юкъера лаьрхIача хIара сменах норма 125—130 процент кхоачашъю цо.

СУРТА Т1А: электрооборудоване ремонт еш да слесарь-электрик А. Мурадянц.

И. ПЛИЕВА сурт.

Дош кхоачашдергда

КПСС XXIV съезда мабоагIара накъабахара бахте эттача Грозненски локомотивни депо машинисташа дукха ний, хьинар дIалу шоай къахьегам оасарегIа хилийтара. Хьалкха а бутт дIабахийтабаш цар производственни заданеш т1ехкхоачаш да еш. ДIабахача бархI бетта лакха хьонщ ... машинисташа. План 106.4 процент кхоачашйир. Цу юкъа 1290 еза етта поезд дIа а мегаш заданех лаьрхIачул совгIа 715082 тонн хазкъа боахамаш мукь дIалюха бихьар.

Сентябрь бетта а ниттта дика къахьегаш хьабоагIа барт бола машинисташ. Хьалхарча шин денах боагIачул совгIа дIа-юха бихьа залкъа боахамаш мукь 60 эзар тонн гарга ба.

Хьамсарча парте съезда болх беча денош духхьал кхоадьеча дизельни доагора чоках поезд дIа-юха хугьа, аьна дош денал машинисташа. Масала, машиниста Пронина, цун гIонча Силерова съоал хула да хьатIанхача... 3-тонн маьтера доасса а хьадан ... дахарна поезда кIела бакъ 4 шорда дIаяха деркI. Машинисташа шоай дош тешаме кхоачашдаь... хоча толамаша. Масала, дIабахача барзI-бетта 1226 тонн совгIа мехкара дизельни доатар кхехе вIашIIехьдаьлар цар.

Хь. БАЛАЕВ.

Свекла чуэцаш я

Дика хьувкъаш хьебаьб укх шера Гудермесски района «Ялхаз» колхоза шекара свекла лелаераша. Юбилейни шера хIара гектара т1ара 280 центнер свекла чуэца лаьрхIдар цар. Хьалхарча денош гучадьлар гектара т1ара 300 центнерал совгIа свекла ергхилар. Дукха ха я боачаш цу тайпара хьувкъаш ца хула. Фу бахьан долаш хиннаб из укх шера дика? Цун бахьан да свеклана довгIача тайпара Iувал дар, лаьтта хььвьдеш дика тоадьалга, керда агротехника юкъе йоаладьаро.

ДIадийна фу дикагIйолча «Ялтушковская» - э «Нараменская» сортах дар. Мел эша хий диллар, дертгIа культиваци йир. Дика гIулакх дьча лаьтта камаьрша хьаьделар шиъ бериат. Укх пхийта эзнахь хьа а хьекха шекара заводе дIачуенна свекла йиъ бIаь тонн гаргга я.

КПСС XXIV съезда сийна хьалхал хьалха свекла чу а эйца, пачхьалкхена 10 эзар тонн свекла дIаяла лаьрхIад колхозхоша.

И. СЕРГЕЕВ.

План кхоачашъяьй

Вай республика комсаш кхеча боахамашта юкъе лоархIаме боахам ба Надтеречни района «Бругелевский» совхоз. 784 гектар лаьтта дIолоац совхоза комсий плантацеша. Царех 100 совгIа гектара т1ара комсаш латаш я.

Укх шера цу хьаш т1ара яьккха пачхьалкхен планагIа 780 тонн комсаш дIаяла еза бар кемсаш лелаераш. Хьалха 21 сентябре т1акхоачаш дахьяна дIаенна комсаш 800 тонн а. Планал совгIа дIаялу ба тоннаш лоа къахьегамхой, гIалгIай. Белгалдаккхаз деагIа хIара гектара т1ара 70—75 центнер йолланга, из планагIа лаьрхIачул дукха зоккхагIа я.

Комсаш дика кхераш уж сиха чуэцараш белгалдаьнна я С. Абдулхаджиевас кулгалду бригада. Цар кхай т1арча хIара гектарах 80—85 центнер комсаш йоал. Цу коллективашарча Шекаева Арбента, Сентябриева Нурбика, хьыбараше дош норма 250 килограмм йоала 500—550 килограмм комсаш чуэц.

Городера шеашта гIо де бовгIаргбелча болхлошта культурно-бытовой хьалаш дика хилийтара хьалхе а нийча лаьр совхозе. Комсий плантанешта юкъе 200 сага наргIатта салала, бувша, хIама даа йиш хургболаш нараш а теха палаташ оттадаь.

Эзода комсаш дIакхуьхьа хьайтта машина а, царех цхьа Надтеречни района «Сельхозтехника» отделене сеискхьалли я.

— Цхьадола дийнахь цу машинех а кхоачамбоацаш хуле. — йоах совхоза директора И. Мисеева. — Цхьабакъда, шоферашна шоай хьедарех лоархIабеш дика къахьегараха хьаьдьха комсаш лоатта ца еш виннавоале дIакхоачийтр.

Парте XXIV-ча съезда толамашца накъабахара пачхьалкхена комсаш дIаялара план 150 процент кхоачашъе лаьрхIад совхоза коллективо.

П. ПОПОВ.

ОАР ПОСОЛЬСТВЕ СОВЕТСКИ КУЛГАЛХОЙ БАХАР

Кхелхав гIораьнна вола нийчахьалкхой деятель, къаман-мукъадахара болама лидер, ВIашагIкхийттача Iарбий Республика Президенти Премьер - Министри, ОАР Iарбий социалистически союза Председатель Гамаль Абдель Насер.

...ОАР Москверча посольства лане т1а пачхьалкхен байракх Iочуяллай. 29 сентябре укхаза баьхкар Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин, М. А. Суслов, Д. С. Полянский, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко, СССР оборона Министра хьалхара заместитель, Советски Союза Маршал М. В. Захаров.

Посольства кертерча зале постамента т1а оттаь я таьзета денташ хьоарчдаь Гамаль Абдель Насера бости доккха портрети.

Советски кулгалхой Советски Союза доккха доттагIа дагавеха сий деш минута йист ца хулаш лаьттар. КПСС Центральни Комитета, СССР Лаккехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета цIерагIа оар ч1оагIа хала а хеташ хоам бир ВIашагIкхийттача Iарбий Республика Советски Союзе волча посолага Мухьаммед Мурад Галебагеи посольства дипломатически составагеи хаьал хьалха Гамаль Абдель Насер кхалхарах.

Советски кулгалхоша кулгаш хадир таьзета книжка т1а.

(ТАСС).

ОАР ПРЕЗИДЕНТ ГАМАЛЬ АБДЕЛЬ НАСЕР ДIАВОЛЛАЧА ЙОДА ПАРТИЙНО-ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ДЕЛЕГАЦИ

ВIашагIкхийттача Iарбий Республика Президенти Премьер-Министри Iарбий социалистически союза Председатель Гамаль Абдель Насер дIаволлача юкъе дакъа лацара партийно - пачхьалкхен делегаци тьожальй СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин керте а латташ. Делегаце юкъе вода Советски Союза Маршал СССР оборона Министра хьалхара заместитель М. В. Захаров, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра заместитель В. М. Виноградов, ОАР-ерча СССР гIулакхашца вола временни поверенни В. П. Поляков, арие инарал И. И. Ляшенко, инарал-полковник В. В. Окунев.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

Дукха балхаш да хIанз юртбоахама механизаторашa де дезаш. Чуэца беза хьажкIий, шекара свекла, дуга, баьпаздарий хьувкъаш, дIае еза гурахь юв культураш, ала деза зиба лаьрхIа лаьтта. Уж беррига балхаш толамца чакхдахара денгара дента кIезигагIа юс да. ХIаьта уж балхаш лоацача хана чакхдахара лакхъе еза къахьегама оасарле, дукхагIа пайда эца беза юртбоахама техникех.

Укх шера балха темпаш лаьхагIа йолаш къахьег юртбоахама механизатораша ДIадахача шерана нийсденна. Республике гIолла 28 сентябре дIадийна хиннача кхоадагIа лакъа чуйнцай дуга, аьхкай 38 процент шекара свекла, чуйнцад 89 процент гIаьтарга.

ХIана т1аьтеIIа гурахь дув ялат дIадуваш ба механизатораш. Хургйолча пятилеткана хьалхарча шера чуэцаргболча хьувкъана лаьрхIа 50 эзар гектара т1а дIайийнад гурахь юв культураш. ПланагIа дIае езачарех 30 процент я из.

Болх дика вIашт1ехьбаьккха дикхача темпаца чакхдоах гурахь дув ялат дIадера балхаш Наурски, Надтеречни, Ведана районашкарча кхаш леладераша. Цу районашкарча къахьегамхоша планагIа дIаде дезачох 60 процент ялат дIадийнад.

ГIалоагIача шера бIаьсти дIадоргйолча культурашта зиба лаьрхIа 68 эзар гектар лаьтта аьхан механизатораша. ХIаьта Наурски района боахамий къахьегамхоша зиба лаьтта ахара балхаш 50 процент. Гудермеса района 59 процент. Шаьла района 60 процент кхоачашдаьча. Цхьабакъда, республике гIолла зиба лаьрхIа аха дезаш хинар хIанз а 100 эзар гектар лаьтта да. ХIаьта укх т1еххьарча кIирагIа республике гIолла аьхар 5 эзар гектар мара дац. Цу масало хьагойт зиба лаьтта ахара темпаш доха йолга. Зиба лаьрхIа къаьстта кIезига лаьтта аьхад Грозненски, МалгIабика, Наьсарен, Урус - Мартана, Шелковской районашка.

28 СЕНТЯБРЬ Т1АКХОАЧАШ РЕСПУБЛИКЕ ЮРТБОАХАМА КУЛЬТУРАШ ЧУЭЦАРАХ, ЗИБА ЛАЬТТА АХАРАХ, ГУРАХЬ ДУВ ЯЛАТ ДIАДЕРАХ ЙОЛА

СВОДКА

(процентаща)

Районаш	Чуйнца шекара свекла	ДIадийна гурахь дув ялат	Зиба лаьрхIа яхха лаьтта
Ачхой-Мартана	40	20	51
Ведана	—	60	3
Грозненски	—	37	29
Гудермески	44	41	30
МалгIабика	—	—	32
Надтеречни	—	64	48
Наьсарен	—	19	33
Наурски	—	66	50
Нажай-Юрта	—	—	15
Советски	—	12	61
Сунженски	—	10	44
Урус-Мартане	30	—	31
Шаьла	30	26	60
Шелковской	—	35	7
г. Грозный	—	—	40
Республике гIолла	38	36	39
ДIадахача шера 29 сентябре	23	12	23
Колхозашкеи совхозашкеи	36	29	33
«Скотопром» совхозашка	46	36	36
«Грозвино» объединение	—	36	40
«Консервплодоовощ» объединение	29	23	48

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР. Шукюров Заке кулгалдеча, КПСС XXII-ча съезда цIерагIча Бакински мехкадаьтта чакхдоахача заводан установка коллективо ер пятилетка хьайоалелча дена планах совгIа мехкадаьтта продуктан 40 эшелон яьккхай.

Къахьегама стажага диллача З. Шукюров — Азербайджане даьйнача Советски Iэьдале хинвара ва, Нийса 50 шу хьалкхьта дIаволлина а болх бе.

ГIоранынача мехкадаьтта чакхдоахарча нахха бегаб Социалистически Къахьегама Турпала Лоча Селкьо, Ленина шин ордено, Къахьегама Шеча Байракха ордено, дуккхача медалшца.

СУРТА Т1А: установки болххой (вардхьаьра деттельба) всеккьатIйна оператор Антонин Григгиан, оператор Мамедов Мусеиб, машинист Бураьлев Иван, установка начальник Социалистически Къахьегама Турпал Шукюров Заки.

С. КУЛИШОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

КАГИРХОЙ СОЮЗА ДЕКХАРАШ

Кагирхой Российски Коммунистически Союза III Ерригроссийски съезде В. И. Ленина даьча къамаьла 50 шу дизарга

ГРАЖДАНСКИ тІема бирсача деношка, интервенташнеи кІайгвардейцашцеи тІом льттача а хІьута мехка моцали беха бсахами хиннача а хана комсомола дерригача гІулакхий программин документ а хинна дІаэтта дола «Кагирхой союзий декхараш» аха къамаьл даьд В. И. Ленина 1920 шера 2 октябре РКСМ III съезде. Цу тІа хьахьевхай кагирхошта коммунистически вхетам балара лоархІамегІа йола принципаш, белгалъьяй коммунистически общество хьалъяр дукъа лоаттабеча дерригача халкъа юкъарча къовсане цар практически дакъа хиара программа.

Коммунистически парте гІончеи резерви хиларах тарра комсомола роль бехьал а ль. В. И. Ленина хьахьекхад, къонача хала шоаш коммунисташ болаш хьалкхебе беэш хилар а иштта шоаш хьалкхебелга «хІара дийнахь, моллагІча юрта, моллагІча городе из дале а е кхы дале а дела юкъарча къахьегама декхар, шин хьаштдале эгтара дІамегІа а хилийта, шин хьаштдале эгтара чоаяхаанегІа а хилийта, кагирхошна практически кхоачашдергдолча» тайпара вІашгІехьдаккха дезаш хилар а. Кагийча нахагарен мехкарашкарен В. И. Ленина дІахийхад шоай образованега уж эгтара цІенхаштагІча тайпара хьожаш хулга, дешилга, аламлене Іоаль еррига знанеш Іомаелга хьийхад цкрва. ХІанзарча замо дІадехараша ма яххара йола, сакхетамеча дисциплина ларда тІа латта керда школа хьалхиа арг ца хиларах дийцад цо. ЧІвагІа знанеш бахьан йолаш, Іилмеи техникеи карадерзадар духьа лоаттабеча къовсане кагирхошта керте эттара комсомол тІахьийхай В. И. Ленина. Марксистски хьехам Іомаелга хьийхад цо кагирхошта, цхьабакъда, цу хана цо аьхад, догматизмахи начетничествахи, цу гІулакхана книжни янкъ лелабелгаь дерале.

Халкъа образованех хьехамаш проблемашца лушадеиза В. И. Ленина дош оттадаьа дІадачча заман культурни тІехьалецарча пролетариата гІулакхий хьалъеха, пролетарски культура хьалъяра принципаш оттаьй. В. И. Ленина чІоагІа уйла тІайохийташ линяай кердача морала уйланна кагирхой хьалкхебара декхара, коммунистически нравственноста дешашта.

Ах бІаь шу дІадаьнна Ленина шин исторически къамаьл даьча хана лениз, цхьабакъда, кагирхой союзий декхарий хьалхеха цо даь къамаьл 50 шу хьалхагІа а сенна лоархІамен программин да комсомольций таханарча тІехьенна.

ВЛКСМ XVI съездо цІаьхха а хьахьекхар ленински васкетаашта комсомол тешаме хилар. Коммунизме аха Іомалуш, комсомольций хІанзарча тІехьенна ше лерхІар тахан а гу коммунизм хьалъеча кхы а хьинарегІа дакъа лоцарах. Пролетарски интернационализма ленински идеяшта тешаме йолча комсомоло къовсам лоаттабу льттан тІара беррига демократически кагирхой клотабар духьа, кагирхойн студенткйи бІарчча цаІ йола антифашистскии антиимпериалистически фронт бахьан делаш.

ДЕЗАЧА ДИЙНАХЬ

Укх шера 2 октябре 50 шу дун В. И. Ленина комсомола III съезде къамаьл даь. «Къонибарий союза декхараш» аьнна цІи йолаш историна юкъедахаза из.

— Оаш иштта белгалдеккх из къонабарий ваьнахаа цІей? — аьнна хьаттар ев ВЛКСМ-а Наьсарен райкома шоллагІча секретарга Зурабов Мусайга.

— Ленински зачетий итегаш чакхйоала ха я яр, — аьлар Мусас.— Цудухьа вІалла ца хиннача тайпара оасарра къахьегаш ба тха комсомольцаш, кагирхой. Шоаш цу ленински зачетий программах дийшар. Іомаязьар юха а юкъ-юкъера керладаккха, уйла е шоаш лургйола отчет лоаха а чулоацам дика болаш а хилийта гІерт уж. 2 октябре юххера эказменаш вла ева цар. Цу балха юкъе керттера моттиг дІалоацарга В. И. Ленина «Къонабарий союза декхараш» яхача документа.

— Из ди, кхетадеча тайпара дале, теоретически къахьегама дІалоацарга шун. ТІаккха шоллагІар малагІча гІулакхех дика хилийта лерхІ оаш?

— Октябра 2 де цІеча къоаламна белгалдаьд оаха. «Ще шоттен» аьнна цІи дІаяхай цун хІанзаехьа а. Цу дийнахь де лезар оаха дувна дукха ха я. Дукха ха Іовнцаш бюро Ннр оаха цу хьакъехьа. Укх деношка массайолча комсомольски организацей секретареш вІашагІ а теха семинар яй. Ше дезача гІулакхий, мероприятей планаш оттаьйй, боккхагІйараша загальнаа ца да дикагІа иштта дездерга аьнна.

«Щеча шоаттдем» керттера чулоацам ударни къахьегамца бувзабенна хургба. Шо зоар хилаал комсомольцаши хІама ца эшаш извил союзе боапараши ударни къахьегаш хургба цу дийнахь. Производстве къахьегаршиш шоай балха моттигашка дІаоттаргба, кхыдола балдаш зорашь улицаш, ковнаш, спортиплошадкаш тене, цІенъе арабаргба. Царна кулгалде, цу ина беагІ-боагІача дІа-хьа оттабе, цар хьаштам кхоачашле аьнна льрххІа вІашагІъехха комсомольски штабаш я районе.

— Цу лоархІамерча гІулакхашта юкъе моттиг хІалаца езам цхьаькха событи а ма йий...

Хьет со Іа яхачех. Комсомольски политпросвещени а Іа мишар. Тха районе цу гІулакха вІашагІъелла 13 кружок я. Цига деша ховрга 500 саг. ХІаьта хІама ца эшаш извил политически просвещение лешаш а хургба тха. Пропагандистий коллектив вІашагІъеллай, царна шоай декхараш дІадовзийтад. Дукха ха йоалаш цу гІулакха хетаць семинар а хилар райкоме.

Иштта къахьебелх Наьсарера къонабараш В. И. Ленина комсомола III съезде къамаьл даь 50 шу дизарга.

М. ЗАНГИЕВ,
тха веш. корр.

«Терскнефть» НПУ ОРС-а столове болх беш йола Аюпова Мелижа йоаз бурулдеттарашта, цар наисане а сийду цун. Цхьа балхаш доацаш дац цар цун сий дар. Бурулдеттараштa эшаш бола кхача ханнахьеи чам болаш кийчбу цо. Массаза Іимеран, безаме я бурулдеттаршца. Нагахь буровой яц Али-Юртовски кІоарга бурулдеттача конторе ца повараллa болх па беш. Цига оалка еча ленз предприятий тІа бурулдеттарашa цунна яьха баркалаш, хестаеш дах йоазув дукха да.

СУРТА ТІА: повар М. Аюпова.
П. ИЛИЕВА сурт.

ИВАНОВСКИ ОБЛАСТЬ. Лежнепски ударни вахта дІахо я хьош. Ленина ордени Къахьегама Шеча Байракха ордени лелаеча «Большевик» яхача Родниковски меланжеви комбината болхлошей социалистически керда доккхагІа дола социалистически декхараш тІайхад КПСС XXIV-ча съезда сийна.

Товараш дукхагІа дІадохийтар кІезигагІа — дешна а дувна дІаэттад из дукхача эзарнех латтача текстильни коллектива хІара болхлочоа.

Пятилетка тІеххьарчо шера план 24 декабрь хьатІоотталехьа кхоачашъе а цул согІа 2 миллиони 900 эзара сома маьха тайп - тайпара продукци яккха а льрхІад. Предприяти технологически дІахо кийчьяреи цунна реконструкци ярен болх беш я комбината коллектива. Парте съезд хьесела да хьатІоотталехьа хІадаш дерз балха автоматизаци ц я яккхе а массе метте механически станокашта меттел автоматически яраш оттае а льрхІад. Цул чотах 360 болхло мукъа а воалийташ, хІаьта укх пятилетке берригаш а мукъаволийтараш 1.600 саг ва.

Предприяте шерра дІайоаржаеш я ВЛКСМ XVI-ча съезда делегата ткачиха Мария Ивановай» почин. Цо комбинатере беррига кагирхой тІахьийхаб квалификаци лакхъяра, къахьегама толамагІа йола метлаш юкъеккхувлара иаькъаца 2—3 шера кадрови болхлой къахьегама оасарлен йоарамгІа кхача.

Предприяте болхлоштеи гІулакхерча ихкан дикагІа йола производственно - бытовой хьалаш цийтар духьа шерра - шера дукхагІа хьалду чуйе цІенош. Дукха берий бешамаши ясли ехкай, болх беш я полилиника, культура ЦІа, пионерий клуб.

Тай хьувзача цене хьалхаоттарех цаІ я Пивцайкина Нинай комсомольски группа. Мехкараша 22 августе пие шера план кхоачаш а я, планал согІа 178,9 тонн тай дешна.

СУРТА ТІА. керда почин хІоллаьь ткачиха Иванова Мария.

И. ДЫНИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМА ПАРТИЙНИ СОБРАНЕРА

КХОАЧАМБОАЦАРАШ БЕЛГАЛДОАХАШ

ТІаийца социалистически декхараш толамца кхоачашлу машинакъа отделене болхлоша. Масала, укх шера дІаяхача хана мукъ хІе-юха кхаьхьара план 4,1 процент, къахьегама оасарле 2,4 процент тІехкхоачашъьяй. ХІаьта продукцега дІадодар 4,2 процент лохдаьд, планал согІа 600 эзар сома пайда баьб паччахьалкхена.

— Цхьабакъда, отделенерча ерригача локомотивехи вагонехи пайда эцара план а иштта цу балха социалистически декхараш а укх шера кхоачашдаьдац вай. — аьлар машинакъа Грозненски отделене партийни органисаце секретара нов. Слеткова ше отчетни доклад еш. Иштта кхоачашъеш локомотивашней вагонашкеи ден бийсами нахадлаш болх байтара лаланеш я. ХІаьта гегтара оо да балха ханах пайда эцара гІулакх. Укх шера хьалхарча 7 бетта 107 эзар сом дІадахийтад балха ха чакхъяьннача тІехьагІа хьайгача кьнх, юкъера льрхІача 50 эзар сахьат дахад болх боаши.

Во вІаштІехьдаьккхад отделене кадраш дІачІоагІъяра гІулакх а. Дукхьал дІабахача 8 бетта балха тІара дІавахнав 2216 саг. Соахкарчул вогІа латт из гІулакх локомотиви, вагонии движене отделашка. Иштта кхы дІахо а кхоачамбоацарех, уж дІададара де дезарех лаьца дукха дийшар нов. Слеткова.

Бакъдар аьлча, цу гІулакхашца дика бехке а отделене партбюро. Бехкала дала бахьан дац цу гІулакха. Укх тІеххьарча 3—4 бетта хан-хаьнакъа гулдецар бюро членаш. Бетта шоазаел нІезигагІа йоаш заседанеш бюроши хилара йола принцип телхайора. Из иштта дале а дика болх баьб дІададачча шера партбюро цхьаболча членаша, — йоах докладчика.

Партийни собранеш бюроши ера юкъеэзаб дукха коммунисташ. Царех дукхагІбараше дьлнаре къахьийтад уж декхараш кхоачашдара.

ХІаьта белгалдаккха деза партийни собранеш, заседанеш, бюроши коммунисташ лерттІа хьагулдуш а иштта идейно-политически боарамагІа декъа лоацаш а дукхагІча даьхье чакхйийна хилар.

Отчетни шера шоай идейно-политически боарам лакхбара хьинаре къахьийтад дукхагІйолча коммунисташ. Партийни дешара системе цхьадола хувцамаш хиннадар соахк, хІаьта цуна чІоагІа рашза хилар коммунисташ ХІаране харжа яш яр шийна езза дешара форма.

ДІахо шин доклада тІа агитационно-массови балхах, пентиелех, профсоюза, комсомола комитетий, иштта халкъа тІахьожама группай балхах лаьца дийцар партбюро секретара. Укхаза во белгалдаьхар карагІдаьина дика хІамаш, кхоачамбоацараш. Иштта партбюрос цу организацешта даьча новкъосталах, из деш дисарех а дийцар цо.

Вплуш хиннабац партбюро членаш керда техника, дикагІйола технологи балха юкъеяхьара, къахьегам, производства культура вІаштІехьбаккхара гІулакхашта а. Масала, дукхьал хьалхарча ах шера балха юкъейнхьай итташ эзараш сом пайда баь йола 227 мероприяти.

Цунна цхьана дукха кхоачамбоацараш а да НОТ-а балхана. Къахьегам Іилман ларда тІа вІаштІехьбаккхара планаш хоадам боллаш шар. ДикагІйолча технологе, болх тийжа дІабахьара, кхьдараш санна дола НОТ-а чудоагІа дешаш хила боагтІача тайпара чулоацам болаш дацар. Цудухьа укх шера хьалхарча 6 бетта цу гІулацкий план локомотиви боахаме 42 процент шера кхоачашъяьцц. Иштта во болх баьб движене, мукъ дІа-юха никъача боахамашца я.

Цу гІулакха льрхІа, вешта аьлча предложенеш гульяра уж балха юкъе кхадяра отчетни шера вІашагІъеллар 11 сагах латта комиссе. Цул тІехьагІа движене грузовой, вагонии боахамий отделий отчеташка шин заседане ладийгІар комиссе.

Машинакъа Грозненски отделене предприятешкарча болхлошта кхоагІдаьначча дика дарех, кхоачамбоацарех, иштта уж хІадахара де дезарех лаьца дар дІахо пренешка коммунисташа даь къамаьлаш. Масала, отчетни хана хоалам болла балхаш дьа партийни бюрос, бакъдар аьлча дукха кхоачамбоацараш а да цун балхацa аьнна дІалоладир шин къамаьл коммуниста нов. Ивченкос. Дукхьал хиннай вІар дукха партийни собранеш еш моттигаш нийсъенчай вай организаце дІадахача отчетни шера.

Собранешка тІаийна решенеш кхоачашъяра дукхагІча дьякъедеш хІама хилаж. уж кхоачашъелга шоллагІа хьинача собране лертгІа хьалехаш. Цудухьа де тІехьа алсамдуьа вай балла тІера кхоачамбоацараш.

Кхоачамбоацараш дІададара тІадерзадаь дола къамаьлаш цхьанне а хьал ца лоацаш дусаш моттигаш нийслу вай собранешка. ХІинад из иште? Цун керттера бахьан партбюро цхьаболча членашта критика ца езалга да. ХІаьта из парте устава вайгара дІадехарех цаІ ма дий. Керда хержача партбюро секретара из дицдала йиш яц.

Къамаьл де хош цу отделене профсоюза моттигерча комитета председателя нов. Сигерова. Отделене 1-чеи 2-чеи отделенешкарча кхоачамбоацарех дуаш цо. Отчетни шера 268 заявлени жалобей енай болхлошкара. Царех 130 квартирий гІулакхаш дуаш я. Отделашка сиха жалобаш язьяраште шоай ца душ моттигаш нийсъенай.

Вагонаш [illegible] дІа ца йохийташ лерттайра деша, къахьегама дисциплина вагадаь дар цоо. Кулинова даь къамаьл.

Партийна дешара керда шера хетадаь дар движене отдела начальника заместителя нов. Пасенкос даь къамаьл.

Коммунисташа белгалдаьхар болх дІахо чоабара де дезараш 9 сагах латта керда бюро хержар.

М. ТУМГАЕВ.

ІАН КИЙЧО ЯЬЙ

БІаь эзараш устагІий, эзараш хьайбаш, хьакхарч я Шелковской района боахамашка. Цудухьа ханнахьа оарцагІбаьнаб уж помещенеш кийчъяра. Махулла дукхагІа царна доакъар Іалашдара.

Бертердар — доакъар Іалашдар да. Из да цар лозунг а. Парна хоа доакъар шортта Іалашдой паччахьалкхенна дІадала дезаш йолча дудхен шурийн план хоашта кхоачашъьлургйолга. ХьатІахулача пятилетка хьалхарча шера лаьрххІа хьинар тІалакхийта къахьега лерхІ цу хьакъехьа юрта боахама къахьегамхоша. Укх шера дукхагІа гІожа доакъар Іалашдаьд колхозашка дІададача шерачул. 15-ча сентябре еррига район хьакйнача Іалашъяь йол 80 процент я. Цхьанашолча боахамашка, масала «Путь к коммунизму» колхозе йол Іалашъяра план 99 процент, кІаьта дерригa гІожа доакъар Іалашдара план 108 процент кхоачашъяьй. Цха согІа цу боахаме льттагІа елла силос 6850 тонн я. Кийчдаь витаминин хьоар 310 тонн да. Цудухьа тешаме аза метаргда цу боахаме хьайбаш дика Іа дьаккхаргІа аьнна. Иштта дика Іалашдаьд шоай хьайбаш «Красный пахарь» колхоза хьайбаш лелалераша а: 550 тонн йол, 368 тонн «баьца хьоар Іалашдаьд цар. Дика толамаш даькад «Коммунтерн», Ленина, Менжински кІерагІча колхозаша. 15 сентябре, района боахамашка дерригa кийчде дезача баьца хьоар план 1000 тонн балча, кийчдаьр 1245 тонн да. ХІаьта укх деношка а хьоар даккхара болх сецабац района боахамашка. Иштта да йол Іалашъяра балхаш а. Колхозийи совхозийн дукхагІа йолча фермашта тоъал доакъар хьатІа а эза дІаоттадаь а баьнна, 100—150 километр гаьна яда жа Іуй участкаш Іалашъеш ба района механизатораш. Дика хакъа лоац цу хьайлехьа жа Іуша а. Шоай жа латтача моттигашта ремонт яь а баьнна. жена эшар Іалашлеш ба уж укх деношка.

НоагтІача тайпара уйла тІаяхийта лелаху из гІулакх «Путь к коммунизму» яхача колхозе.

Іан кийчо яра шин новкъостацица дика болх вІаштІехьбаьккхар фермана кулгалдеш волча Батаев Николая. ХІара кошара льрхІа 30—50 тонн гІожа доакъар дІаоттадаьд цун бригада. Иштта дика къахьег вожхагІа волча жа Іуно Хажбиев Шамхана кулгалдеш йолча бригада я. 60 тонн дика йол Іалашъярца Іан кийчо яьнай цун бригада. Царна нийсса къахьегаш я бокхагІа болча жа-Іуна Ш. Магомадова, Н. Арсамекова, Р. Асиева Ш. Батукаева кулгалдеш бола бригадаш а.

Аьа дезаш да уж вай дакъе бийца новкъостий дукхагІа бараш Назрановски мтфбоахама техникуме дешаш хилар. Шоай къахьегама юкъе кердадар кхуьа шар ма дукхагІа дебадара.

Шоай низ а, хьинар а кхо да деш тІатеба къахьегам ба района къахьегамхой КПСС XXIV съезда сийленца накъабахара.

П. ДЕМЧЕНКО,
Шелковской района мтфбоахама управлени керттера зоотехник.

«СЕРДАЛО»
2-гІа агІ. 1 октябрь, 1970 шу.

КХАШКА—ХИЙ

...й льттанца ...х ... ...аш кхедечу ...тта ... а ... а да. ТІа-... ... ...их. ХІан... ... ... да ...ахи... ... ...ма ... хий ... дилла льтта ... тІоаза ...аяр.

Вай ... ... тайпара йола бІаьсти. Цхьаболча шера хьалха, цхьаболча шера тІехьа а йоаь.

— Хоаш да хьажхІийн гидуаргийн овлаш вай мехк кІоарга льттах доахнига. Нагахь санна льттанца кхоачамхцІлаай тІоадал хуле, догІа ца деххаш гоаденладар аьна, уж культураш дика хьувзъяргья. Цудухьа агротехнически мероприятешта дакъа чудолийташ хий диллар тІа-тІа дукхагІа. лоархІам болаш хул. Кхоачамхилаал кхашка дилла хий долаш вай дьалашгу гураь дІа...а хий ... тІоадал латта хилийтара льрхІа хий дилла деза. Ца бола агротехнически хьнарма чакхбаккха — ... къахьегамхой бехктокхаме декхар да.

Из гІулакх дика кхета а деш кхашка хий дехара бола кхетамца дика вІаштІехьбаьккхаб Шаьла района колхозашкеи совхозашкеи, Ачхой - Мартана района боахамашка. Цу районий ... кхоачаш ... къахьегамхоша ... ... кхоа... из гІулакх. «...омесски ... «Октябра 40 шу» с... ... 800 гектар долча кхашка ... хилийташ хий диллад. Из пла... ... ... лоархІачул тоъал согІа кхи.

Цхьабакъда, цхьаболча районий боахамашка эсала вІаштІехьбаьккхаб кхашка хий дехкора болх. Масала, Грозненски района боахамашка пданагІа 1200 гектара тІа хий дилла дезача хІанзалца хиш дехка кІаш 200 согІа гектар мера дац.

Ха тилийта мегаргьяц, хІана аьнча хІана хий ца дуаш ... хІара гектара хьатІадоагІача шера дукха кІоангагІа хургда цунн беркат. Юрта боахама министерствa колхозашней совхозашней льттa тІоадах хилийтара хий дилла дезаш 86 эзар гектарга.

Вай мехка беррига къахьегамхой кийчду шера XXIV съезд хьалхача денга. Вай цу денна лоархІа кийчдергдела согІат да хургбола хьукъам лакха хилийтара кийчо яр, хІаьта цу дакъе эгтара керттерчарех цаІ да кхашка чудолийташ хий диллар.

Х. МАХИТАРОВ.

ДИКА ХОАМАШ

Парте ... XXIV съезда сийна бола къахьегама ... тешица ... Грозненски локомотиви депо слесараш, токараш, сварщикаш. Хиннара ... я хьегаш шоай ... бетта задани кхоачашъьяй слесараш Куликини Владимира, Хайнев Аьхмада, Ходжимурадов Хаж-Мохьмада, Усов Виктора, токара ... Андрея, кхы дукккачар а.

* * *

Пхе шера план цхьоаегІча ноябрга кхьачанъе кхоачашъе социалистически декхараш тІаийцад ... депо машинисташ. Цар хьар бинна локомотиви бригадаш ханал шин бутт хьалхе пхе шера план кхоачашъеш я. Пятилетка йолаенча денз кходаь дизельни доагор 4383 тонн я. ХІаьта къахьегама оасарле лакхъяра пхе шера план ... шерен аьк беттен кхоачашъьяй цар.

Кхоамбара тІехьа боча балла тІо белгалбаьннаб тепловозий машинисташ Дудуртов Султана Ракитский Юрийи. Пятилетка шерашка цар кходаь дизельни доагор 108 тонн я. Иштта дукха доагор кхедаьд машинисташа ни, Руденкос, Таланова, Кретова, Вартанова, кхы дукккачар а.

* * *

Производства резерваш бизза пайда эцара дизза дакъа лоац депо рационализатораша. Ер шу доладенча денз цар кийчъяьй бІаь согІа рационализаторски предложени, царех акаа согІа йола рационализаторски предложенеш хІанзалехьа производствена юкъейихьай. Цар паччахьалкхена бен пайда эзараш сомаш да. Къахьтта боката лоархІам болаш я медника Назразов Шадеда кийчъянь «Тепловозий цилиндрий бранговании гилзаш пайда эцара» йола рационализаторски предложени. Цо вІаштІехьдоалийтаргда дукха металл, материалаш кхоа. Экспериментальни бригада бригадира Е. Серобабина кийч а я, дукхъаала укх шера производствена юкъейнхьай тІъо согІа рационализаторски предложени, хІаьта 13 рационализаторски предложени производствена юкъейнхьай слесара В. Журавела. Цар дозкачаряал эзагІа дац рационализаторий, слесарий О. Маркова, М. Рудина, мастера И. Сердюка, кхычар къахьегама толамаш.

* * *

Депо бригадашта юкъе лаьрнар социалистически яхье хьаннар латт тепловоза машиниста Щукин Анатоле кулгалду бригада. ДІабахача цхьан бетта цо дІа-юха йига беза мукъ тІабола поезд ийц я. Царца пламегІа льрхІачул согІа дІа-юха биха мукъ йиъ эзар тонн я. ХІанзалехьа мукъ дІа-юха кхалкьяра ийс бетта план а кхоачашъьяй цо.

Дика общественни ва нов. Щукин. Пропагандиста декхараш цо дика кхоачашдеш эшаре къамна массене лоархІаши кийдеш ва из.

Г. АНОХОВ.

КУБАНСКИ КОЛХОЗЕ

Краснодарски край. Гетманова дуфка шура луш ши эзар сту йй Кировски района Кирова цІерагІча колхозе. Хоана хьадла паччахьалкхена [illegible] ... етура йоаьжара ийс бетта план.

Суртех тІа: 1. Дажае доалла колхоза доахана Іул.

2. Колхозий гаражера Іуйре.

Е. Шулепова суртакх.
ТАСС фотохроника.

Дика хьийкъад Ведана районерчу Ленина цІерагІча колхоза тьамка. Массехк ди хьалха чуаца болабеннаб колхоза къахьегамхой шоай хьувкъам.

Тхьамка чуаца 150—200 процент кхоачашъю шоай норман бокхийча нахa Висамбаева Марусе, Оаднева Пабамас.

Сурта тІа (аьрадхьара аьтта): М. Висамбаева, Т. Мурадова, П. Оаднева тхьамка чуаца ба.

А. Кычинова сурт.

КЕРДАЧА ТАЙПАРА

КПСС ЦК июльски Пленумо юртбоахама къахьегамхоштa хьалхашка оттадаь декхараш дика кхета а дош, хьатІадоагІача, шера хІара гектара тІара ухх шерарчул 4—5 центнер дукхагІа алат дакхда социалистически декхар тІа а айца, шоай дош сийленца кхоачашдара хьинаре къахьегаш ба Сунженски районерча «Коммунизмага бода никъ» колхоза къахьегамхой. ХІара дешна лаьтта оахаш 20 трактор я колхозе. Цхьа ди дІалоцац механизаторашa шоай нормаш кхоачаш а тІехьхоачаш а ца еш. Аьхa дьашна лаьтта йиъ эзар гаргга гектар я. Ши эзар соигІа гектар аьбь аьхай. Йоаща аьлча, бІаьсти дийнача алатех мукъа доаллашехь аьхе Іодехк кхаш. Ухх дйъ-ехе дийнохь гурахь дув алаташ дІаде доза кхаш аьха даргда. Аьха дьашнача дукхагІа долча лаьтташ тІа фосфорни, азотни удобренеш ехкай.

Гурахь дувча алаташта лаьтта кийчдара балхаш дика ду массайолча бригадашкa. Къьостта дика вІаштІехьбаьнкхаб на болх Козлов Виктор Алексеевичa кулгалдеча йиълагІча бригаде. Балха темпаши качественоa лакха йолаш къахьег бригада механизатораша. Лаьтта оахачар балха массала тІахьожам доаттабу. Оахама дикалга хьежа а хьежий, цул тІехьагІа чера хьаьнац агрономе вьла Іодилла йха. Социалистически яхье баьннаб беррига механизатораш. ХІара денна аьхе баьннарий хьокхамий итогаш я. Хьалхарча дийнахь шоаш мела лаьтта аьхад, цох шоашта фу доагІа хоа хІара механизатора. Уж хоамаш дикагІа гургдоачa моттиге хьаптох. Лаьтташ оахача къьосттаьлика къахьегаш ба механизатораш Токарев Петр, Пипчански Николай, Занкин Иван, Гранев Иван.

Кастта дІадe доладергдолча ялташта дукха хІама йа ашшаш лаьтташ аьха а баьнна кхаш тІа чудолийташ хиш дехкаш ба Н. Коржукова кулгалдеча шоллагІча бригада къахьегамхой а. Цу тайпара хиш Іакха дехаш 270 гектар лаьтта ди бригаде, хІаьта хІанзалехьа 230 гектара тІа хиш дехкад цар. Белгалдаккха доагІа нахьа хІама. Бригадира Н. Коржукови колхоза керттерча агронома Чеботаревен ухх шера хиш дехкача балха юкъе керда метод яхьар баьхьан долаш, дикка дакхъеннай цу балха овсарле. Юртарча къахьегамхошта, къаьстта хиш дехкарашта хоьш да кхашка хиш дехкара болх мел хала ба. Дийнахь серралца болх беш, болашца харшаш доахаш дукха кубометраш лаьтта тІакІалтІа туеса дезар хиш дехкатар. Царралца кхетта хала болх беш наьллача а, ах гектар сорвІа долча лаьтта тІа мара хий дилла кхецар цхьан сага. Уж балхаш дац цу бригаде а эррига колхоза а ухх шера.

Мишта эргабьннаб из болх хІанз?

Кхай дІоаххала дІаьха харшаш доах хьалхагІа.

Царна чу тІолла хий Іодохийт. Трактористо харша трактор хьа тІа а йоллайий, тракторах йолл окучникаш йоахка КРН-4,2 яха культиватор, тІакха харша чу тІолла трактор йолайолийт. Хий Іоухa харш цхьатарва вовхІ нахьен дехаду. Культиватора дахьккхача цу харшашта чу тІолла цу минуте хий дод. Чухкийтача оагІорахьа кха чакхдалхалца Іоф ода трактор, цуцна тІехьа фо дахьача харшилгашта чугІолла хий дода. ТІаккха юха юкъе а баьле юха шитта тракторагІа йоллача культиваторца харшилгаш а доахаш, хий дехкаш оагІа тракторист. Ишта деррига кхай тІа тІолла чакхйоаз трактор ше доахача харшаш чу тІолла хий массанахьа дІахоачийташ. Тракториста гІо деш волча шин саго деш хІама дац харша чура хий дІакъовла дезача хана шиташ юцу а уттаеш наг нагахьа хий дІакъуклар мара. Цу хьисапе тракториста А. Архиповен цуннa гІо деш болча Е. Егоровас В. Лиевас хІара гектара 1200 — 1300 кубически метр боарах а болаш цхьан дийнахь 8—9 гектар лаьтта тІа хиш дех.

— Соаьц ухх хана молла дьетта хий диллддар оаш? — йоаг оаха.

— 50 гектара тІа, — йоаш ду бригадира П. Коржукова. Соахк ухх хана 50 гектара тІа мара ца диллача, ухх шера 200 гектара тІа чудолийташ хий диллад бригада къахьегамхоша. Цул сонгІа хиш дехкарга дІададар соахкарчул шозза лохденнад. ХІаьта балха овсарле соахкарчул кхозза, дикаьзи лакхъеннай.

Кердача методах дехк хиш колхоза кхыйолча бригадашка. Цох дукха пайда баьннаб эррига колхоза а. Соахк еррига колхозе а 300 гектар лаьтта мара дилланзар хий, хиш дехка наьх ца тоьар бахьан долаш, хІаьта ухх шера хІанзале 300 гектара тІа диллад.

Гурахь дув алаташ хиш дехкача лаьтта 1830 гектара тІа дІаледезаш ба колхоза къахьегамхой. Алаташ дІадув ха хьатІакхачалехьа цу деррига лаьтта хий диала лаьрхІад колхоза алаташ кхедераша.

Массайолча бригадашка балха кийчъаь латт техника. Ялаташ дІадера мел эша гІулакхаш хан нахьа даь а баьнна ба ца тулийташ алаташ дІаде лерхІ колхоза къахьегамхоша.

Т. САИТОВ.

УНАХЦІЕНО ЛОРАЕ

МАЛАШ БА БАКТЕРЕШ ЙОАХКАРАШ

Бактереш йоахкараш, ма дарра аьлча, унахцІене, кера-шоргашта куле лазараш атта тоахе, дарба даьза а харцахьа дарба даь бола нах ба. Цар шер чура араух нара — шоргашта лазараш детташ йола микробаш. Кер чу микробаш йоахкаш цу наха йоаха хаьаш бебе кул. Цу хана хаддалза а юкъ юкъе цар кер чура араух микробаш, хІаьта шоргара лазараш хьадала а тералу.

Бактереш латар сихха хроническеш зул. Сиха из дарча хана сег еийрзачул тІехьагІа а 3 бутт баллалца цун кер чура араух микробаш, хІаьта хронически долча хана — цІаь бетта моттел, массехк шера а.

Бактереш йоахка нах чІоагІа кхераме ба брюшной тиф, паратифаш, дизентери, холера хьалаьара. Царех хІорамо шин-шиий гигиена лазави ца хуле, цаьна гонахьара предметаш кхачаи продукташ, хий бІезду. Цу предметаш кулгаш детташ болча унахцІеначa наха шоай кулгаш бІезду, хІаьта нагахьа санна кІамо даьпо хьекхагІа уж ца дилача, кера-шоргашта лазараш хьедаш йола микробаш цІраий организме чу зьу.

Нагахьа санна бактереш йоахкаш вола сег столове, шурий заводе, продуктани тиша тІа болх беш хуле, цо дукха кхачан продукташ бІехъергьа, хІаьта дизентере, брюшной тифа лазонкаш цар тІа сихха дІаврм.

Цу лазарах цамогаш хул уж продукташ йиа нах. Нагахьа санна кера-шоргашта зулача лазарий бактереш йоахнача сага микробаш гьестац, эиц, Іамарч бІехдой, кІеж ца йоакхайташ цу зьасташкара хий мема нах цамогаш кул. Хига гІолла цамогаш хила тарлу кувечa хана бІездиначa хиз хьург бина а.

Бактереш йоахнача нахагара кера-шоргашта зула лазараш унахцІенна нахана дІа ца дуржийтар дуахьа санитарно-эпидемиологически станцешка вІашагІъеккай бактерионосительски пунктащ. Цу пунктащка шера 2-зза лораш хьон кхачаи предприятей, торгови, водопроводи сета, берийн дарбане учреждений болхлошта. Белгалда аьлча г. Грозне цу тайпара пункт я Грозненски городской санитарно-эпидемиологически станце. Нагахьа санна бактереш йоахкараш корабоагІе, уж балара дІа е баьхе, больнице дарба де Іоболи.

Кера-шоргашта зуле лазараш дІа-юха ца дерийтар дуахьа хІораме шин-шиий гигиена правилаш кхоачашъе еза, нагахьа санна цамогар кхийтта моттиг хуле, ший хьнналхьа лора тІа а вета, цо денна хьехамаш кхоачашде деза.

Шоашкара дарбаш лелаве метергдац кера-шоргашта лазараш долаш болча наха. Харцахьа даьча дарба бактереш хроническе лелаеш кулмйт сег, хІаьта цу тайпара лазар долча наха дарба де геттара хала да, уж гонахьарча наха чІоагІа кхераме а ба.

А. КАЛАШНИКОВ.
Горсанэпидстанце санпросвещение кабинета заведующи.

Гамаль Абдель Насер кхалхар

КАИР, 28 сентябрь. (ТАСС). Тахан 18 сахьата 15 минута яьлча шийн 53-гІа шу долаш цІаькха кхелхав ВІашагІкхийтача ІарбиІ Республика, къамаш — мугІдахара болаш гІорвьнна вола деятель, Советски Союза воккха доттагІа Президент Гамаль Абдель Насер.

Иа бІил дьаахайкадир радио чу гІолла ОАР вице-президента Анвар Садата. Вай дьалар тІехьах посте волаш кхелхача къонадчал долча сагах, аьлар цо. Іарбий паччахьалкхенаштед правительстваштен керте латтарий совещани дІадоккхаш аьчча пероменера цІавоагІаш 15 сахьат 30 минута яьннача хана дегІа до хийир цунна. Белар чІоаггІа дог сацарах.

ГІайгІа еш я ВІашагІкхийтача Іарбий Республика. Каире ухиаташа арабаьннаб кхелхад президента шоайта везаш хилар вІахьонца а цун политически никъ хьалаьш а. Мехка тазьет дІахайкадаьд.

ДІавоаллагва 1 октябре.

ІАРБИЙ ХАЛКЪА ГІОРВАЬННА ВОІ

Вовзаш вола политически паччахьалкхени деятель, ВІашагІкхийтта Іарбий Республика къамашка шийн доІаме дегІаахара тІехьа хьинаре къовсам доаттабаь Гамаль Абдель Насер ваьв 1918 шера 15 январе. 1939 шера цо чакхъяьккхар воєнни училище, 1942 шера Генеральни штаба воєнни колледже деша вахийтар, из чакхъяьккхачул тІехьагІа преподаватель волаш цу цу вита хилар из. 1948—1949 шерашка палестийски тІема юкъе даькъа лаьцад, цига чов аь хиннав, тІом беш белгалваларах орденаши медалеши еннай.

Кийч а ль, 1952 шера 23 июле Египте антиимпериалистически, антифеодальни революци чакхъяккха «Кортамукъа эпсараш» яха организаци хьаяьр а цуна хьалхе лелаяьр а вар Гамаль Абдель Насер. Мехка революци хиларах монархически режим дІа а яькъар, республика дІа а кхайкйир.

1954 шера Гамаль Абдель Насерах Революционни совета Председатель а Премьер-Министр а хул, хІаьта цу шера ноябрь бетта цунна тІадоаха Республика Президента декхараш а. 1956 шера июль бетта Гамаль Абдель Насер деррига халкъо Президенталла харж. 1965 шера ОАР кердача конституцега хьежжа ВІашагІкхийттача Іарбий Республика Президенталла вахарж из.

Президента Гамаль Абдель Насера хьалхе а лелаеш египетски халкъо цІенхаштара толамаш даьхад къаман экономика дегІайоалаеча а прогрессивни социальни хувцамаш еча а, хІаьта ОАР арахьарча политика антиимпериалистически никъ лелабаьб, къам кортамукъена шийн лоІамеи хилара, маьари дунен халкъашта юкъера кхерамаьеи чІоагІъяра тІехьа лоаттабеча къовсама кийчйоли гІулакх хьал а лоаттадеш. Гамаль Абдель Насер Іарбий социалистически союза халдацца вола Председатель хилар.

ОАР-а политически экономически Іотъкъам бе мехк шийн лоІамерча новкъара а чура прогрессивни хувцамаш дечара а баккха гІертам тІатеІа яха бир империализма. 1967 шера июль бетта цу яхаша ОАР-ах Іарбий кхыча паччахьалкхенаштен духьалара Израиля агресси хьоайча, цо йохамийр Гамаль Абдель Насера хьалхе а лелаеш, къам шийн лоІаме дегІаахара шийн гІулакх шек ца доалаш дорале египетски халкъо чІоагІо. Таргарча Малхбоалера конфликт политически къоастара чІоагІа тІехьа Гамаль Абдель Насер керте латтача ОАР халкъан правительствана дІахо а тІегІертта къовсам лоаттабир империалистически агрессена духьал. Таргарча Малхбоале чІоагІа а нийсхои а машар хилара тІехьа.

Шийн вахара ухх тІехьарча деношка Президента Гамаль Абдель Насера беррига шийн ниц тІаболабаь хийтар Иордане лежараша вІаши боабеш ду деш дІадаккхара, юкъарча новстагІчаца — империализманеи цун агентураней духьал лоаттабеча къовсама махтадора Іарбий халкъаш.

ВІашагІкхийттача Іарбий Республиканей Советски Союзаи юкъера доттагІлеи отношенешва чоцІъяраи массе оагІора вІаши гІулакхаш леладелга шердарал массала тІехьа латтар Гамаль Абдель Насер. Из дувцхаза а хиннав ний мехка, цун визиташа къьагга дьахьокхар советско-египетски доттагІал дохаргдоалаш хилар.

КАИР, 29 сентябрь. (ТАСС). ВІашагІкхийттача Іарбий Республика конституцега хьежжа ОАР вице-президент Анвар Садат паччахьалкхенна керте латта керда саг харжалца йолча хана Республика Президента декхараш кхоачашдер из, Республика хапир йола Президент из аьнна дІакхайкаяьа.

29 сентябре, МЕН яхача агентства хоам беш махилара, Іарбий социалистически союза Лакхерча исполнительни комитетеи министрий кабинетеи цхьана аьча заседане из хьакхайкадеш къамала хир ОАР Къаман собране Председателa Лабиб Шукейра.

ОАР ПРЕЗИДЕНТ КХАЛХАРАХ ЙОЛА МЕДИЦИНСКИ ЗАКЛЮЧЕНИ

КАИР, 29 сентябрь (ТАСС). МЕН яхача агенства дІайоарьайир болаш болча египетски пхелоро кулгаш яздь Президент Насер кхалхарах йола официальни медицински заключени.

28 сентябре моттигерча хана 15.30 сахьат дьалча дегІ мел а делар, ниа а бехар Президента Насер. Президент цу сахьаге Манщиет Эль-Бакрерча шийн резиденце дІавитар, цига хьежачул тІехьагІа лораша аьлар коронарни сосудий тромбоз хьоадаь миокарда шеррa инфаркт я. Дегаза болх байтаргбоалеи аппаратураца Президента медицински новкъостал дир. Бакъда, уж гІулакхаш даьдале а, моттигерча хана 18.15 сахьат дьалча кхелхар Президент Насер.

ОАР ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ТАЬЗЕТ

КАИР, 29 сентябрь (ТАСС). Президент Гамаль Абдель Насер кхелхале а хилар ОАР Іарбий социалистически союза Лакхерча исполнительни комитетеи Министрий Советеи цхьана заседани. Дерригача мехка 40 дийнахь таьзет оттадолча аьнна решени тІаийцар. Еррига правительствени учреждений, дешара заведенеш, эрелицни предприятеш кхаь дийнахь дІакъайлай.

Веннача Президента дакъа резиденцера Кубба яхача республикански дворецe дІадихьар деррига халкъ тІокхьара хьажийтара.

Президент Насер дІаволаргва 1 октябре моттигерча хана 11 сахьат дьалча.

КАИР, 29 сентябрь. (ТАСС). ЦІаькха селхан веннача ОАР Президента Гамаль Абдель Насера дегІа дІадихьача Кубба яхача республикански дворецa юхара бІарчача буе дІабоалламар наьх, столица массе районашкара баьхкача бІаьш эзараш болча каирцашна хьахьоах хІара египетски хІаиа дег чу-йоазза гІайгІа. Денна халахетар эттача деношка мугІараш вІашагІхотале яхаш тІаьехаьмаш ду. Хьалхара арадьнна каирски газеташ таьзета гон тІаболлам дa. Газеташ араьяьккхар Президента Насера йиша йола биографи. «Аль-Ахрам» яхача газета ардаьтад ОАР Президента тІехьара дахьа сахьаташ дувцаш йовсув, цхьадолча Іарбий мехкаша — Сире, Судане, Иордане, кхычахь дуккхача деношкара таьзет яхайкадаьд.

ВЛАДИВОСТОК. Хьалхагіа свободни хилай цІенош ... Амурски залива берда листовинахьа тІех дь цІенош дола керди городен.

Ю. Муравина сурт.

ТАСС фотохроника.

ГЕКТАР БЕРКАТЕГІА ХИЛИЙТАРА

КПСС ЦК июльски Пленумо юрта боахама хьалхашка оттадаьча декхараша йоккхий эргалоняш йоалаьй тха совхоза балха юкъе а. Гектара хІвиалца хиночул дукха дукхагІа иий йабахийта безаш да гІулакх. ХьатІадоагІача шера оаха баьча доархІамах хІара гектара тІа совгІа кхеде дезача алата центнерах 300 центнер ІотвІаккхета еза тха боахама.

Ма хургбий тха из декхар кхоачашде? Хургба. Из хьахьокх ухх тІеххьарча цхьон — шиш шеро. КІезаига дукхагІа оаха уйла тІа а яхийта Іунал дешше а, барометро санна, хоам бу лаьтто ше беркат дукхагІа хургдолга.

ХьалхагІа дукха мукх боара тха Іо а бужаш. МергІалгаш кІаьда долаш «кедзорис» яха сорт бар оаха дІабуаш хинна мукх. Уйла йир оаха, эргадаккха йиш яц-кьох из, аьнна. ДІадахача шера дІабийнар Грознерча опытни станце «ажара» яха мукх бар. Цигара хьа а бена вай республика боахамашта юкъе агтара хьалха тхоай совхозе дІабийра оаха из мукх. Миха, догІа духьал этар из ухх шера, кІезига капаш лайра чуэцаш. 24 центнер елар хІора гектаро. Нзаьд мукх тха совхозе вІалца хьийкъа а бац. Иштта хул дика фу дІадийча. Ухх шера а из ба оаха дІабуар.

КІа а ахы дукха кІеэигагІа даккханзар, 22 центнер яьлар хІора гектара тІара: оахам кІоаргагІа даьдар оаха дІадахача шера, дикагІа кийчдаьдар, фу дІадуаш тІехьидаланзар, хІаьта оасара хана а доаттІаш дола Іунал дир.

ХьатІадоагІа цу ахы а беркате хилийта деза. Мишта кийчо ю оаха, мишта вІаштІехьбоах цу хьувкъама лард йоллара болх.

Эггара хьадха дика фу Іалашдир оаха. ХьалхагІа ухх хинна кхычахьара из дехаш, хьатІакхухьаш хьувзар тхо. Ухх шера оаха дІальяккхар из проблема. Кхашкара доагІаше а цІендаь, дехкадаь йоггІаш йолча кондицега дІа а кхачийта чутессар оаха хержа доккхий фийгаш дола 930 тонна кІан мукх — вьачул 30 тонн дукхагІа. Чутессачул тІехьагІа а ца хадлаш хьожаш, дІа-хьа кегадеш фо кхетийташ Іунал дир.

Дукха за йоаццаш сеялаш кхашка дІахийталехьа района фун лабораторе дьча анализо хьажаьккхар оаха хьийта къа ледьа ца дайналга: оаха дІаде мел ІалашдЬаь алат хІама ца эшшаш деррига а хьалхарча класса дикка йолаш да.

ХІанз дІаде доладеннад тхо из. Гурахь дувча алаташа тха совхозе ухх шера дІалоаппаргде 3300 гектар лаьтта (дІодахача шера 2850 га мара дацар). Из дІаде хІанз араьнна болх беш я сеялаш тІехьа йола 8 агрегат. Ухх деношка 14—15-нега дІакхоачийтаргья оаха уж.

Фу дІадув оаха групповой хьисапе. Вешта аьлча, совхозе мел йола техника нах хьаьІашагІ а тІеха цхьан отделене дІабуг. Цига алат дІадийна баьлча кхыча отделене болх уж. Цу гІулакхо дикагІ кхоачашдайт къахьегаш баьнний хьашташ, агтагІа да техническ гІоде, тІахьожам доаттабе. Цу массарел а дикагІа цхьаьна я да цу метода — иеда юкъе социалистически яхьа сийг сийрдагІа дотталу. Хьалха латташ ба къона коммунист Шанхоев Мовсар, Костоев Йоагъап, Сакалов Іайса, Толдиев Мовли, Тучоев Іалаудин, кхыбараш.

Ухх болх дІаболабаьча кхаь — диъ дийнахьа цхьа бІаь гектар гаргга долча лаьтта тІа дІадийнад оаха алат (Экаж-кьонгий юртарча отделене дІабоалабаьб оаха из болх). Лаьтта кийча доаххам цІакхa сада елиш ца сеялкаш. Оаха алат дІаде аьнна аьха уллача (1000 гектар аьба- аьхар доаццаш) 2500 гектар лаьтта уллa тха. Цох эзар гектар гаргга кийчдаь даьлад.

ХІанз оаха дІайолаьча темпаша хьахьокх из лоархІане кампани шийн хаппахьа чакхъяккха тха вІаштІехьдаргдоалга. Ира, хьинар оаха а кходергдац.

Х. АЛБОГАЧИЕВ.
Назрани «Экажевский» совхоза керттера агроном.

ВЬЕТНАМСКИ МЕДАЛЬ— ГУРЖИЙ СПЕЦИАЛИСТА

Грузе къьлагІчарех йолча Самбаурски чаь фабрика инженера-механика Цинцадзе Александра Вьетнама Демократически Республика ДоттагІала медаль еннай.

«ДРВ-е чаь фабрикаш хийлье доласцача хана вьетнамски доттагІашта новкъостала баьхкаб советски специалисташ. Царна юкъе хиннав Цинцадзе Александр.

«Вьетнамски Демократически Республике социализм хьалъяра гІулакха дег тІера дика новкъостал дарех баркал оалаш», йоах медалаца цхьана ДРВ-ера инженера Цинцадзес хьайийцача диплома тІа.

Мераб ЛОРДКИПАНИДЗЕ,
АПН корреспондент.

УстагІан дулха мах лохбара

Наурски районе хьайбаш кхабара керттера дола дакъа да из. Района колхозашка доаккхача дерригача дулхах 64 процент доал устагІан дулхо, хІаьта совхоза 70 процент.

УстагІан дулх даккхара хьай 1969 шера 55,5 процент мара кхоачашъяннзар. ... УстагІа кхабарга дІадоьдар ... гІа хоагІачул лакхагІа да. «Терски» совхозе цхьа устагІа лелабарга дІадахар ... сом ... кепиг, хІаьта ... хинар 15 сом 55 кепиг мара дацар. Колхозашка планагІа лаьрхІар 18 сом 44 кепиг долча 18 сом 56 кепиг дІадахар. Из бахьан долаш совхоза 226,2 эзар сом колхозашка 13,6 эзар сом совлен расходаш йир.

УстагІан дулх а цхьа центнер даккхарга дІадоьдар планагІа 52 сом хиннача 72 сом 45 кепиг дІадахар совхозе, хІаьта колхозашка 53 сом 85 кепиг хиннача — 56 сом 80 кепиг.

Жа лелададарах пайда балар лакхдеш йола керттера факторащ я хаддаза интенсификаци яр, продуктивность лакхъяр. продукци дикагІа хилийтар. Даьхача жех дикагІа пайда эцар, дулхага дІадоьдар лохдар. Продукцига дІадоьдар хьахул жена луча доакъарах, царца беча балхах, кхыча расходех. Совхозен колхозашкен жа лелададеча дьакъагех болх беча наха луча аланегех дІахар 70 процент расходаш. Йоккхий я накладной расходаш а. Цулуьа продукцега дІадоьдар лохдара эггара хьалха лохде деза доакъар кийчдарга, из хьатІадарга дІадоьдар, къахьегама баьхошаш кхыйола духхьалара затраташ, накладной расходаш. Продукцега дІадоьдар лохдара дикка лоархІаме болаш за хьайбай продуктивность лакхъяр а.

Жегара продукташ дукхагІа йоахиата Іалашде деза керттерча лакхьке доаххача жех дикагІа пайда эцара. 100 жийна тІехьара дукхагІа Іоахарий хьалккхедара, жа ца дейтара, жа дожадеш а чуоттадаь а дорстадара, къахьегами махи кІезигагІа дІабахийтара, хІаьта иштта къона жа хьалкхедара чотах.

Дулха дІалуш доаа жа доажадеш а чуоттадаь а дорстаде деза. ДІадахача шерашка дулха дІатийсна жа гІийлa хилarах а дораха а доккхий зенаш хиннад бехкаме. Масала, «Терски» совхозе планагІа дийна болаш жа устагІа 34 килограмм йолаш хила безача, 29,5 килограмм мара йоаццаш дІатийнад жа. Из бахьан долаш совхозо ца доаккхаш дитар 68,8 тонн устагІан дулх. Жа ца дебадарах ца доаккхаш дисар 264,7 тонн дулх. Дулх ца даккхара керттера бахьан дар 4941 Іахьар ца бар. Дулха дайр жа. Дукха жа тІерадаьнна моттигаш я а. Иштта да из колхозашка а. ДІададача шера иштта хьахьекха махиллара устагІан дулхах совхоза 154280 сом зе хилар. Деррига а хинад из 30910 сом зиар. Колхозашта дулха жа дІадаларах дьайна из 5603 сом хилар.

Финансови результаташта Іеткъар дукха факторащ: продукцега дІадолар, дІалуча дулхах тайптайпара мьалаш телаш хилар, продукцена реализаца яра бозабуаш продукце дикали.

1970 шера май бетта дено хьайбай продукце закупочни махаш цхьатарра оттадаьд колхозашка а совхозашка а. УстагІан дулхен тхьни махьаш лакхдаро тха боахамашка йиш хулийтаргья рентабельность лакхье, финансови балха результатий вІаши нийсдара анализи е, боахаме дола дара методий боагІаш бода нах ба.

Н. САБЛИНА,
Наурски района юрта боахама производственни управлени ...

БОЛХЛОЙ КЛАССА ТIЕХЬАЛЕ

1940 шера 2 октябре «Пачхьалкхан къахьегама резерваш вIашагIйохкара хьакъехь» Указ арадаьккхад СССР Лакхехьарча Совета Президиумо.

Профтехобразоване система промышленностана меттел юрта бахама а кийчъю кадраш. Хьалха юрта боахама Министерства доладагIа хиина хIамзара юрта профессионально - технически училищаш 1953 шера профтехобразоване системага дIаеннай. Цу кана дена вай республика юрта профтехучилищашка кийч а ваь производстве дIаевенна юрта боахама 20 эзар гаргга механизатор. Царна юкъе дукха ба цIи хеза юртбоахама производства говзанчаш. Царех ва гIоревьнна механизатор Социалистически Къахьегама Турпал Вехлаев В. С., Социалистически Къахьегама Турпал совхоза директор Кагерманов Оалхазар, Ленина орден лелаю Я. Р. Коваленко, кхыбараш.

30 шера бархIеззе дукхагIа хиннай Нохч - ГIалгIай республикера профессионально - техническ училищаш, хIаьта цига деша багIараш иттазза соцIа дукхагIа киннаб. Цу юкъа училищашка кийч а ваь производстве дIаевенна 110 эзар соцIа къона болхло.

ХIана 31 профессионально - технически училище дешаш 14 эзар гаргга кагий нахи мехкарийи хургбола къона болхлой ба.

Белгалйоалаш хIама да, еррига а хIама цу аьнна йолча республика йоаккхача районашкеи городашкеи училищаш вIашагIьехке хилар: Грозненски, Наурски, Надтеречни, Шаьла районашка. Профтехучилищаш республика тайп-тайпарча районашка яххар уж районаш экономически дегIаяхкарна квалифицированни болхлой кадраш церна эпари теркал а деш, кагирхой баккхача моттигашка болхлой кийчбара декхараш ца яххари да.

Профтехобразоване училищашка лоархIамегIарча профессех йола болхлой кадраш кийчъю республика халхъа боахама деррига доакхъошта.

Дешархошта юкъе шерра-шера дукхагIа хул нохчийи гIалгIайи кагирхой: 30 шера профтехучилищашка кийч а баь халкъа боахаме дIачуболииб нохч - гIалгIай къаьмах бола 20 эзар соцIа кагий нахи мехкарийи.

Керттерча даькъе за число хьоьнинар укх тIеххьарча 10 шера. Болхлой класса юкъебаха шерагара шу массала довл безам дукхагIа хул нохч - гIалгIай къаьмах болча кагирхой.

Алхха укх шера — Ленински юбилейни шера профессе а Iомаьь, къахьегача эцара юкъе вахав 3000 соцIа саг. Дешара церцача шера дукхача къамех латтача профтехобразоване барт тайпача дезала юкъе шера нохч - гIалгIай кагирхоех цхьа 4000 гергга саг, хIаьта уж хул дешархой дIачуйбеча шера пландах 40 процент соцIа.

Квалифицировании болхлой дукхагIа кийчбу цхалнаха лаьрхIача профессех: № 6 йолча городской профессионально - технически училища — город Грозне бытовой гIулакхаш цара болхлой, город Назрановна № 27 йолча городской профессионально - технически училища трикотажникаш. Цу ерригача училищашка дешараш алхха мехкарий ба. Ерригача кхыча училищашка а я кхалнаькха профессеш Iомаеш йола группаш.

Дийтахьа дешаш профессионально - технически училищаш йоллашехьа а, болх беча кагирхошта сайрийна - сменигIа деша шерра тоов еннай.

Республике а сайрийнара (сменни) училище, вордI профтехучилища ларда тIа вIашагIъеххай сайрийнара отделенеш. Дешар хьехаре дукхагIа аьттув болаш йолча цу форма хIара шера чуланц 1300 саг. Бакха боллашехьа, а лакха квалификаци Iомаю цар.

Юкъера школаш йистехьача кагирхошта лаьрхIа болх, беш ниъ технически училище а республике, вошд училищашка къьстта дешара группаш а церна вIашагIйоккхаш локагIча хинашка моадданетIа йола профессеш Iомаяре.

Укх тIеххьарча шерашка дикалгадьа дуцамаш хинна училищай педагогически болхлошта, юкъе, Производствении дешар хьехача говзанчех 67 процент юкъерси лаккхеран образоване йолаш а производствении квалификаце бизача боараш тIа а ба. Цо шерра торонаш ду дешара - кхетама балха формаш методаш далдаьна эргйоахаш тоае, цердагIа йолча оборудованени дешара хIамзарча средстваши кийчъяь дешара - материальни база дьее, цу ларда тIа квалифицированни болхлой дукха дикагIа кийчбе.

Дакха чIоагIбенна коммунистически къахьегама тIехьаре болам. Профтехобразоване системе на болам белгалбоал «Лакха культура йола училищаши группашн», «Коммунистически къахьегама бригадай резерва группаш» яха цIи яккхар дукха лоаттабеча къовсамча.

Ленински юбилейни шера Лакха культура йола училище «яха сийлахь цIи яьккхай 4 училища коллективаша, 6 профтехучилища чIоагIъаьй. ХIана «Лакха культура йола училище» яха цIи лелаю 10 училище коллективаша: г. Грознера ГПТУ — 1, 3, 5, 9, 12, ТУ-2, 26, г. Гудермесера ГПТУ-8, грозненски спецпрофтехучилищеи Калиновске юрта № 2 йола профтехучилищеи, хIаьта «Лакха культура йола группа» а «Коммунистически къахьегама бригадай резерва группа» яха цIи яьккхай 6357 саг деша вагIача 240 группа.

ЧIоагIа уйла тIайохийт дешархой советски болхлой класса революционни традицешца хьалхехбера. Къахьегама ветеранашеи Социалистически Къахьегама Турпалашеи производстве хьалха латтарашца, цу даькъе училищаш йистеяхарашца е, вIашагIбеттабаларо хургболча болхлой дог оттайт цар гIулакхийн вахарен лергIа ахa, къахьегама лаьнар айду.

Къаьстта уйла тIайохийт балха сагах лакха хьаль доли корально гIулакхаш дешархошта Iочалара. Из кхоачашдара аьттув болаш дешар дIахолучча юкъе дешархой болхлой класса резервине хетабар а дешар йисте даьнначул тIехьагIа болхлой класса юкъе бахар а дезаро.

Дешархошта юкъе физически культурен спорти дегIайоалаяра масе тайпара болх бу «КъахIегама резерваш» яхача спортивни общество, цу даькъера цар говзалт эргайоахаш тоаю. Училищашка къовсам лоаттабу культурни - массови спортивни мероприятешка на моьта дукхагIа дешархой чулацийтар дукха. Масала, 1970 шера училищаш йисте мел яьхараш «ГТО» «СССР турист» яха значокаш йолаш ба, хIаьта 95 процент бола кагий нах «ГЗР» значкисташ ба. Массови спортивни разрядаш яьхай 7 эзар соцIча саго, хIаьта 3900 саг спорта массе тайпашта общественни инструкторашь ба.

Дукха дешархой хIара шера уналдIеног лагерашка хул, хIаьта укх шера 2000 гаргача саго барт тайнача коллективашка салеIад, физически чIоагIбенна ца Iеш, морально а чIоагIбеннаб.

РСФСР профтехобразоване дешархой спартакиадашка ДСО Нохч - ГIалгIай республикански Совето, массала ахар ма, хьалхле йоаккхаргIа — йолча областашта, краяшта республикашта юкъе. Вай дукха спортсменаш Российски Федераци Союзен «Къахьегама резервай» ДСО сборни командашта юкъе дакъа лоацаш ба.

Вай республике дика йовз профтехобразоване дешархой иллеи халхарен ансамбль. Цунна юкъе дакъа лоацараша дукхазза толам боаккхаш творчески отчетийнай республика къахьегамхошта хьалхашка меттел, цуя доазоне гаьнна еракьа а. ХIаьта цхьана кхийтта духовой оркестрна еррига общественноста дегаонзо я.

Укх шера во голаме гIулакх даьд г. Куйбышевгеа хиннача Ерригроссийски спартакиада, РСФСР дикагIа йола духовой оркестор лаьрхIай цунах, къахьегама культура спорта, юбилейни фестивале котало яьккхай, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК, Госкомитета 1-ча степена диплом. СССР оборона Министерства къаьстта шийтайпара приз — дото фанфар сийцуна.

Профтехобразоване системе хьалхкийнаб, кхетам мийцаб, башха дика педагогаш шоаш хилар хьакхелхад дукхача боллоша. Республике болх беш ва 30 соцIа РСФСР-ен Нохч - ГIалгIай АССР-ен профтехобразоване заслуженни мастера хьехархой. Царна юкъе ба къахьегама резервай ветеранаш ий: Я. Е. Саркисян, Л. Ф. Ильич, М. М. Яковлева, И. Н. Ивановский, Л. К. Гарибян, Р. Д. Брыль, А. П. Герасимов, З. Г. Синицова, Т. Г. Ануфриева, кхыбараш.

Профтехобразоване система 30 шу дизар белгал а доаккхаш училищай коллективаша кIоаргга анализ ю хьабенача цаькъа, дукха сийлахь гIулакхаш кораловгIа цунна юкъера. хIаьта цунца цхьана кIеаигга ган царна проблемаши карара дувзлийтараш, шоай ишаю тIачераьду уж дIадахара.

Профтехобразоване система 30 шу дуза ди РКСМ III-ча Ерригроссийски съезде В. И. Ленина «Кагирхой союзий декхараш» яха историческу къамаьл даь 50 шу дузача дени цхьан хаина найслуш да. Цига Ильича кагирхой тIаьхьийхад коммунизме баха Iомабаларо. 2 октябре «Ленин саина Iомале коммунизме дада» яхаш Ленински урокаш хургья дешара еррига заведенешка.

З. АХМАТХАНОВ,
Нохч - ГIалгIай профтехобразоване управлене начальника заместитель.

Хургбола говзанчаш

ФОТОРЕПОРТАЖ

Республикерча лакха культура яха цIи яьккхача училищай цIераш йоазача хайн эггара хьалхарчарна цIи йоаккх ма. Хаутиев керте латтача № 26 йолча училища. БIарг тIоттаргболча хьалхеха доахк тIехлика дешарий, дикагIбоача хьехархой портретов. Безам гIаргоргболаш дика кийчъяь а хургболча хIамаш тегарий мастерашта, парикмахерашта эша мастерскеш. Дешархошта эша литература хьакоржача чIоагIа новкъостъа ду училища библиотека заведующе Курилова Раиса Васильевнас. ХIана дешархоша Поспелова Зинайна, Уланова Зинайна эша литература хьа а хорка дIалуш яз. (Аохехьара сурт).

Училище дикагIчарех лоархIаш я хIамаш тега мастераш кийчбу № 19 йола группа. Лакхехьарча сурта тIа шоана гу дешархошта хьехаш йола мастер Томмасли Алла Михайловна. Группа дешархошта теоретически урок душ я из хIана.

Бытовой гIулакхаш деча Министерствана эша парикмахераш, хIамаш тегарий мастераш кийчбу училище. Уж болх беш ба вай республикерча тайп-тайпарча организацешка. Укх шера цига вайшие а даьнна балха вахав 350 саг.

И. Плиева суртащ.

УКХАЗА КИЙЧБУ КЪОНА СПЕЦИАЛИСТАШ

Укх шера шоллагIча октябре 30 шу дуа пачхьалкхен къахьегама резерваш вIашагIъехка. Цу дезача дена кийчо еш я дукхача хана дена Грозненски № 1 йолча тха профессионально-технически училища коллектив. Нохч - ГIалгIайчен профтехобразоване система управлене училищашта юкъе эггара хьалхарчарца лакха культура йола училище аха сийлола цIи яьккхар тха коллективо. Цхьа бахьан доапаш дац из. Цуо керттерза за цхьо дезал саина барттайна къахьегача училищъ хьехархоша, мастераша, специалисташа дешархой успеваемость, балха говзал лакхъяра тIаераэль дукха мероприятеш чаккйоахаш хилар. Лоацца аьлча училища коллективо сий дукха лоаттадара бахьа пайда эц шоай торонех.

Училище химически предприятешта эша специалисташ кийчбу ишоале а хинна дIаэттай. Тха училище кийчбу аппаратчикаш, компрессорийн насосийн машинисташ, лаборантеш, КИП-а электрослесараш, химически оборудованена ремонт ю слесараш, кхыбараш. Укхаза кийчбаь къона специалисташ керттерча даькъе балха хьежабу цу училища базовни предприятие лоархIача Грозненски химически комбинате. Цул соцIа тха училища выпускникаш болх беш ба Свердловске, Сумгаитски химически комбинате, Баку, вай мехкарча кхыча моттигашка. Шоаш дIа нел кхаьчача моттиге шоай училища коллективна сий лакха лоаттаду цар.

Училища дешархоша дика дешарах сатийна Iе йиш яц, цертердар да шоай дийшачох боагIача тайпара пайда а эцаш, практически царга шоай балха говзал кораерзаейтар. Цу даькъе доккха новкъостал ду тхона тха базови предприяте — Грозненски химически комбината коллективо. Химикаша массала безаме тIаэц училища практикантащ, церна шоай балха говзал кIоаргагIа йовзийта гIерташ дукха къахьет хургболча химикашца, къоначча специалисташца. Практикантанта дукхача шерашка шоаш Iоаль опыт да хадаш дIалуш хул химикаш. Лоацца аьлча шоашта къона специалиста кийчъяь цар. Цулувьа училище чакхъяьккха тайп - тайпара специальностеш карайерзаь дешархой балха лакхача разрядах болх бе баьалу. ДукхагIча даькъе 4, 5, 6 разрядах болх беш ба уж.

Училище дешараш берригаш а хIана бац аьнна комсомольцаш ба, аьлча 430 комсомолец ва училище дешаш. Цар политически кхетам лакхбара хIара кIиран пIаьрасла дийнахь е шоаттдийнахь культура цхьала ди хул училище. Цига тайп - тайпарча темаех лаьца лекцеш еш знание общества лектораша. Цул соцIа училища хьехархоша шоаш кийчъеш а лелаеш ех дешархошта. Дешархошта юкъе кхетама болх бара оттаьь цхьан а хIара группе. Каст-каста дешархой вIашагIбеттаду къахьегама ветеранашца, къахьегамен тIемен турпалашца.

Училище болх беш я тхьаьх кружок. Царна юкъе я парашютисте, истере, турмана, спорта кружокаш. Берригача дешархоша яьхай туриста значокаш. Дукха парашютисташ а ба училище.

Профтехобразоване цIей дезачча дена кхаьйоагIача училища коллективо дика толамаш даьхад укх шера. Цига дийша а баьнна укх шера балха хьожаваьа 323 дешархо. Царех 80 процент специалисташ Грозненски химически комбинате хьожабаьб. Царна масеннена балха лакха разрядаш енвай.

Л. ВЕРЕВИНА,
Грозненски № 1 йолча профессионально - технически училища комсомол комитета секретарь.

Е. И. КРУПНОВ

1970 шера 29 сентябре вай 67 шера хинчча кхелхав Ленински премие лауреат, Нохч-ГIалгIай АССР Iилма заслуженни деятель, исторически Iилмай доктор, профессор Евгений Игнатьевич Крупнов.

1937 шера дена Е. И. Крупнова болх баьб СССР Iилмай Академе археологе институте, 1951 шерагара 1960 шерага кхаччалца цу института директора заместитель; хIаьта укх тIеххьарча шерашка воаккхагIвоза Iилман болхло хиннав из.

Е. И. Крупнова, вокхача археолога Кавказоведа цIи шерра йовзаш я вай республике. ВIашагIъеллача дийнахь дена цо хадданза кулгалдеш хиннача СССР Iилмай Академе археологе институтей моттигерча Iилман учреждененаш Къилбаседа Кавказски археологически экспедице лоархIаме толамаш даьд Нохч - ГIалгIайче, хIаьта цар гучадаьха хIамаш советски археологически Iилма денлоча фондана наьо а дахад. Кхерам заман культура хьаьлар, бронзови юкъмальанцарча [illegible] Iомадар, миьерча йаьмирешца Iалаьмате дукха архитектурни гIирсаш тахкар, — уш а вай республика территоре тIа цо баьча берхатеча Iилман балха лоацца [illegible].

Евгений Игнатьевич — ерригача Кавказа а белгала аьлча Нохч - ГIалгIайчен а историе дешошта хотадаьча 150 соцIча Iилман балхий автор. Церна юкъерча «Къилбаседа Кавказа шира истори» яхача монографена 1963 шера Ленински премия еннай. Е. И. Крупнова доккха новкъостал даьд Нохч - ГIалгIайчен на Iилман кадраш кийчъяро.

Ха йоацаш вайцара дIаваьнна воккха Iилмахо - коммунист, социалистически Даьхен тешаме воI Евгений Игнатьевич Крупнов дукхачча хана тха дегашка латтарго.

Нохьбостий группа.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллаш гроза мен моркхаш а йолаш, юкъ-юкъа догIа а делхаш, къилбаседа-малхбузехьара гIаьхьача боарамо мух а хьекхаш за хилен фегара температура республике гIоллаш 8—13, Грозне 10—12 градус йовхал болаш хилен тарлу. ДIахорча шин ден шин буси хувалуш моркхаш а йолеш, цхьанайолча моттигашке догIа а делхаш, 3-ча октябре цхьаннайолча моттигашка дохк а доаллаш, гIийло гIаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш за хилен фегара температура бийсашка 2—7, денешка 7—12 градус йовхал болаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

Къоначар гIулакхаш

Слесараш - монтажникаш, электрогазосварщикаш кийчбеча училищашта юкъе РСФСР йоккхагIа лоархIачарех я Грозненски № 5 йола училище. Къона специалисташ кийчбара йоккха профессионально - технически база я цига: Училище кийчбу № 7 йолча треста МУС-в эшаш бола специалисташ. ХIана цига дешаш ба 960 зIамига саги мехкарийн. Вай республике цаI мара яц цу тайпара училище, цига специальность караерзаярал соцIа, юкъера образовани а лу. Кхаь шера деш училище хургболча специалисташа. Цул тIеххьагIа уж хьожабу вай махка эггара дукхагIа эшача моттигашка. Масала училища выпускникаш болх беш ба Москве, Ярославле, Саратове, Краснодаре, Пенае, вай махкарча кхыча дукхача городашка. Царех дукхагIбараш цIи хеза слесараш монтажникаш, электрогазосварщикаш ба, хIаьта дукхачар карахь тIа лелай да пачхьалкахен соцIагаш.

Нохч - ГIалгIай профтехобразоване система управлене училищаши лакха культура йола училище яха цIи яккхара къовсам дIаболабича хьалхарчарна цу даькъе эть дIайолайнр № 5 йолча цу училища коллективо. Эггара хьалхарчарна из сийлен цIи а яьккхар цо. Цо училище дешаш барашта мел эша хьалаш долаш да. Болх беш я механически мастерскеш, лабораторешь. Лоацца аьлча дешаре, къахьегаре, салаIаре мел эшаш дола хьалаш дика кийчдаьд цига. Аккхи заманахь цига болх беш хул туристически лагерь, хIаьта оахадлаш болх беш я вай республикерча училищашта юкъе эггара дикагIа лоархIаш йола духовой эстрадни оркестраш. Дешарах мукъа болча хана дешархоша дакъа лоац техническа творчества, художественни самодеятельноста, спортивни фото, кхыча кружокашка. Уж цига иттеш я.

Училища берригача дешархоша толамца дIаеннай Ерригсоюзни Ленински зачет. Революционни традицей клуба штаб 20-за соцIа вIашагIкхийттай укх шера республикерча кIи хезача нахаца. В. И. Ленина дIерагIча экспедице дукха материал гулъяьй республика историех, новаторех, балха тIа хьалха латтачарех лаьца. ХIаьта училища интернациональни доттагIлен клуба коллективо цахаддаш буаьаш лоаттабу союзни республикай, халкъа демократе мехкий кагирхошца. Ди тIехьа чIоагIлуш доаттагIа церна юкъера доттагIал. Революционни традицей клубе дакъа лоацача кагирхоша вIашагIъеллай тIема сийлен музей. Гражданскии Сийлахь - боккхача даймехка тIемел турпалех лаьца лоархIаме материалаш я цига. ХIара бетта юкъа вIашагIкхет дешархой къаьнача большевикашца, писателашца, артисташца, тIемен къахьегамен турпалашца.

ЧIоагIа теркам тIабаххийта лелабу училище кагирхошта кхетам баларе болх. Цига дика чайчъяь я В. И. Ленина цIерагIа йола комната - музей. Баьчча вахарца дувзаденна дола дукха документаш, цо даь йоазош да музее. Цига ВЛКСМ чаьхалла хьа а ий беш комсомольски билеташ дIалела комсомоле болхараша каст-каста ладугI В. И. Ленина къамаьл дIаяздаьча пленкага. Иштта уж хьеж хьамсарча баьччах лаьцача художественни документальни фильмашка. Комсомольцаша дукха материалаш гульяьй вай республикерча турпалех лаьца а.

Эскаре гIулакх де училищера дешархой болхача хана цIей саьна белгалдоайкх из училище. Общественни вахаре а хьинаре дакъа лоац дешархоша. Цар дукха балхаш даьд районера улицаш заводий территореш цIеньече. Микрорайонерча «Юбилейни» яхача скверe гаьнаш дIаегIараш уж ба. Иштта къахьегача комсомольцашта ВЛКСМ 50 шу дузача хана ВЛКСМ Нохч - ГIалгIай обкомо елар массала а царга хургйолаш юбилейни ЦIе байрахк.

Ленински зачет дIаяллар хIара комсомольца, кагирхочо кхоачашдаьна дергдоаша декхар лоархI.

Дукха говзанчаш хьалхебу училища. Шоаш тайп-тайпарча кружокашка дакъа лоацаш болча хана дешархой говзача кулгаша вIашагIъеххача чоалханерча оборудоване технологически установкай колонний моделаш я училища ленински аIагIа хьаькокаш.

Училище дикагIа лоархIачарех я № 11 йола слесарий - монтажникий группа. Дикен тIфдикен дешаш ба цига Бочков Иван, Цанцаров Ваха, Батукаев Умар, кхыбараш. Шоай болх дика ховш дешархоша дика лоархIаш ба мастераш Шагаев Александр Александрович, Михолетов Николай Иванович, кхыбараш. Цар массане дика деллу шоай цIей.

Укх шера училища чакх а яьккха вай мехкарча дукхача предприятешка балха вахав 420 къона специалист, хIаьта хьахулача шера дийша баргба дукха хIана ца эшаш ужал специалисташ. ХIанзлехьа дукха заявкаш ух училище уж специалисташ [illegible] яхаш. Цар хьашташ кхоачашдара ляз кхоберган училища коллективо.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: дешархоша кийчъяьча установка колонна моделага хьожаш ба (аьрдехьара вьттехьа) дешархо В. Цанцаров, дешарен кхетамен балха йола директора заместитель П. Поднебесний, дешархо У. Батукаев.

И. Плиева сурт.

ЛадувгIа, хьажа

1 октябрь
РАДИО

6.30 — Юртара вахар (гIалгIай меттала). 6.45 — Ажераш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.30 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя», газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.13 — Передачаш программа. 8.22 — М. Клемтера эшараш. 8.45 — КПСС ЦК [illegible] Пленумн решенеш — вахаре. «Коммунистеи хьалха латт» яха беседа (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Юртбоахама болхлошта йола концерт (гIалгIай меттала). 16.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.45 — «Халкъа тIаьхьонан бола беш а» (эрсий меттала). 17.00 — Боахама дIадара шоаш» (эрсий меттала). 17.18 — Ажераш. 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

11.30 — Европейски мехкий кубкаш лелочар кубок «Стяга» (Румыни) — «Карпаты» (Львов). ШоллагIа тайм. (ЦТ). 18.05 — Телевизионни передачаш (гIалгIай, эрсий меттала). 18.30 — Миллионий Ленински университет. «Социалистически боахама доладара ленински принципаш». (ЦТ). 19.00 — Дунен хилдаршта фегара обозрени. 19.15 — «[illegible] — вай кара я». Фильм. 19.30 — СССР футболах йола чемпионат «Динамо» (Москва) — «Торпедо» (Москва). «Динамо» яхача стадионера передача. (ЦТ). 21.15 — «Хи кIалара гаиз» яха художественни фильм.

2 октябрь
РАДИО

6.30 — Юртара вахар (эрсий меттала). 6.45 — Ажераш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.30 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.13 — Передачай программа. 8.22 — Сакъердаме эшараш. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Советски Азербайджан цифрашкеи фактийшкеи». 16.15 — «Кердача лаьттан тIа» азербайджански писателан Н. Бабаева выступлени. 16.28 — «Моаршал да хьога, Баку!» яха очерк. 16.40 — «Индустриальни Сумгаит» яха радиоочерк. 16.55 — Концерт. 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — Ажерий антракт. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16.55 — Азербайджански ССР-а Азербайджана Коммунистически парте 50 шу дизаре летаза передача. Передача йисте яхача Азербайджански ССР артистий концерт. (ЦТ). 18.05 — Эфире — «Къонахи». 18.25 — Телевизионни передачаш (нохчий, эрсий меттала). 18.50 — Хоамаш. 19.00 — Политпросвещение системерча Занятей лента (нохчий меттала). 19.10 — «Природы первое дыхание» яха телефильм. 19.25 КПСС 24-ча съезда накъе доллаш. Ленински урок. Кагирхошта йола передача. 19.40 — Шоана, беаш. 19.55 — Передачай программа. 20.00 — Азербайджанача Компартеи ЦК-еи Азербайджански ССР Лакхехьарча Советеи цхьана лача торжественни заседание репортаж. 21.30 — Азербайджано искусство говзалий концерт. (ЦТ). 22.30 — «Хьалхара никъ» яха телефильм.

Спортивни хоамаш

БАСКЕТБОЛ

ПхелагIча спартакиада зачетагIа йола юрташкарча районий маIача цхьа командашта юкъера ехаш чакхъяьннай. Цига лакъа лоацаш яр пхиь команда. Шаккха а эша да эшаш чакхъяьлар шу команда: Грозненски Гудермесски районий командаш. Грозненски района спортсменаша МалгIабика районачаргара счет 53:35 йолаш котало яьккхар. Лоазар низкъалагIа хиннахале а, счет 60:53 йолаш эшабю пхо Сунженски района баскетболисташ а. Котало яьккхар Урус-Мартана района спортсменашкара. Цу тайпара, уж кхо команда эша а я яах очко яьккхар Гудермеса спортсменаша.

Баскетбола езарий теркам тIалоаца дар яьлий тIеххьарча дийнахь хьалха латтача шин командана юкъе хинна лоазар. Цига котало яьккхача Грозненски района баскетболистаца яьккхар яьаьшка хьалхара моттиг. ШоллагIен кхоалагIен моттигаш Гудермеса, Урус-Мартана районий команда яьккхар.

МОТОБОЛ

«Старогрознефть» стадиона тIа чакхъяьннай мотобола ергIенара матч. Лоазаш бар г. Грознерча «Искра» г. Элистерча «Метеор» спортсменаш. Счет хьайийлаз Грозневча команда спортсменашна. Цул тIехьагIа соала хьашашка яьар. Цар торо хилар вIоштта кхо бурган вай команда лаIарашка чутоха. ИтхьалагIча, передагIа вай спортсмений вIаштIехьадьлар сет ийсье. Цхьабакъа лоазар чакхдоаллача минуташка хьашашта фусамхой лаIарашка чутехар кхы а шиь бурган. Иштта счет 5:3 йолаш котало яьккхар хьашаша.

О. СМЕРКАЛОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: [illegible] — 2-44-68; редактора зам. — 2-39-11; жаьпа кхалан секретара — 2-34-38; партийни вахарен культурен промышленностан отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — [illegible] кхелаш отделаш бухгалтерии — 2-60-71.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 2-44-68; зам. редактора — 2-39-11; ответственного секретаря — 2-34-38; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 2-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05210. Заказ № 9730.